КАБУЛ ИТЕЛДЕ:
Педагоглар киңәшмәсенең
№ 1 беркетмәсе белән 29.08.2024
Килешенгән:
Өлкән тәрбияче
____________А.М.Сунгатуллина

РАСЛЫЙМ
№ 92 02.09.2024 боерыгы нигезендә
Чистай районы 17 нче катнаш төрдәге
балалар бакчасы мәктәпкәчә белем бирү
муниципаль бюджет учреждениесе мөдире
____________Р.Р.Батыршина

Балалар бакчасында татар теле тәрбиячесенең

зурлар төркемендә

рус һәм башка милләт балаларын

татарчага өйрәтүнең якынча эш программасы

2024-2025 нчы уку елы

Татар теле тәрбиячесе:

Сиражҗетдинова Р.Х.

ЭЧТӘЛЕК

Кереш 3

I. Максатчан бүлек

1.1. Аңлатма язуы.. .4.

1.1.1.Программаның максаты һәм бурычлары...5.

1.1.2. Программаның принципларын формалаштыруга якын килү........6

1.2.Көтелгән нәтиҗәләр...11.

1.3.Программа буенча белем бирү эшчәнлегендә үстерешле сыйфатны бәяләү...11

II Эчтәлекле бүлек

2.1. Балага үсеш юнәлешләре буенча белем бирү (биш белем өлкәсендә)..17

2.2.Тәрбияче белән балаларның бердәм эшчәнлеге..................................21

2.3. Педагоглар белән эшчәнлек..23

2.4.Тәрбиячеләрнең балалар бакчасында тәрбияләнүче балаларның эти – әниләре белән бердәм эшчәнлеге..26

III. Оештыру өлеше.

3.1.Үстерешле предметлы – тирәлекне оештыру.......................................27.

3.2. Программаны тормышка ашыруда финанс шартлар тудыру.............33.

3.3.Программаны тормышка ашыруда кадрлар белән тәэмин итеЛү..........34

3.4. Материаль-техник тәэмин итеЛү..34

3.5.Уйный–уйный үсәбез” проекты буенча тематик һәм календарь план............................ 35

3.6. Белем бирү эшчәнлекләре челтәре һәм тәрбияченең эш көне бүленеше..96
3.7. Программаны тормышка ашыруда төрле технологияләр, формалар, алымнар һәм чаралар...97
3.8. Норматив документларның һәм методик кулланмаларның исемлеге...105
3.9.Кулланылган әдәбият...107

Кереш

“Татарстан Республикасы халыклары турында” Татарстан республикасы Законында һәм Татарстан Республикасында башка телләрне саклау, өйрәнү һәм үстерү буенчаТатарстан республикасы дәүләт программасында мәктәпкәчә милли белем бирү өчен кирәкле шартлар булдыру каралган. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты карары белән кабул ителгән 2010 – 2015 елларда мәгарифне үстерү стратегиясендә (30.12.2010, №1174) мәктәпкәчә тәрбия һәм белем бирү учреждениеләре өчен рус телле балаларның таарчага өйрәтү программасы, укыту – методик комплектлары (УМК) төзелде.

Мәктәпкәчә яшьтәге балалар эмоциональ, хәрәкәтчән, тиз арыйлар, материалны үзе өчен кызык булса гына, үзенең шәхси ихтыяҗларына туры килсә генә кабул итә һәм фикерли башлый. Телне өйрәтү процессында әкияти сюжетлар, кызыклы геройлар белән очрашу, уен элементларын кулланып, материалны үзләштерүгә уңай тәэсир итә.Димәк, һәр эшчәнлеккә программа материалын сайлаганда, балаларның татар теле буенча белемнәр системасын исәпкә алу зарур.Эшчәнлектә ситуатив күнегүләрнең рус һәм татар телендә бирелүе балаларның белем сыйфатын күтәрүгә зур этәргеч булып тора. Комплектларның төп максаты балаларны аралашуга чыгару. Баланың сөйләм эшчәнлеге төрләре буенча түбәндәге белемнәргә ия булуы күздә тотыла:өйрәнелгән эчтәлек нигезендә әңгәмәдәшең белән контакт урнаштыра, сорау куя, җавап бирә, кире кага, раслый белү; программада күрсәтелгән темалар буенча тәрбиячене сорауларына җавап һәм сораулар куя белү; бирелгән үрнәк диалоглар буенча охшаш диалоглар төзү, әңгәмәдә катнаша алу, терәк схемалар кулланып, ситуация буенча әңгәмә кора белү.

I. МАКСАТЧАН БҮЛЕК

1.1. Аңлатма язуы

“Россия Федерациясендә белем турында” федераль закон - 29.12.2012 N 273-ФЗ (07.05.2013 үзгәртүләр кертелеп, 19.05.2013 гамәлгә кергән),“Татарстан Республикасы халыклары телләре турында” Татарстан Республикасы Законында һәм Татарстан Республикасында башка телләрне саклау, өйрәнү һәм үстерү буенча Татарстан Республикасы дәүләт программасында мәктәпкәчә милли белем бирү өчен кирәкле шартлар булдыру каралган. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты карары нигезендә кабул ителгән 2010 – 2015 елларда мәгарифне үстерү стратегиясендә (30.12.2010, №1174) – мәктәпкәчә тәрбия һәм белем бирү учреждениеләре өчен рус һәм башка милләт балаларын татарча сөйләшергә өйрәтү программасы, укыту-методик комплектлары (УМК) төзү бурычы куелды.

Балалар бакчасында рус һәм башка милләт балаларын татарча сөйләшергә өйрәтү программасы (алга таба программа) “Мәктәпкәчә төп гомуми белем бирү программасы структурасына Федераль дәүләт стандартлары”на (РФ Мәгариф һәм фән министрлыгының 17.10.2013 елда 1155 нче карары) нигезләнеп төзелде.

Программа мәктәпкәчә яшьтәге баланың үсеш закончалыкларына, шәхси һәм эшлекле якын килү турындагы фундаменталь тикшеренүләргә, тел өйрәтү процессында методик стандарт итеп кабул ителгән коммуникатив технология принципларына, сөйләм барлыкка килү концепциясенә (Л. С. Выготский, В. В. Давыдов, Е. И. Пассов, П. Я. Гальперин), гамәли эшкәртмәләр һәм методик киңәшләргә, мәктәпкәчә мәгариф системасы эшчәнлеген ачыклаучы норматив хокукый актлар, нигезләмәләренә көйләнгән

Мәктәпкәчә учреждениеләр, мәгариф системасының беренче баскычы буларак, нәниләрне татар теленә өйрәтүдә башлангыч роль уйный.

“Татарча сөйләшәбез” дип аталган методик комплект балалар бакчасында эшләүче тәрбиячеләргә кулланма буларак тәкъдим ителә. Комплектка, балаларның яшь үзенчәлекләренә карап, методик кулланма, күрсәтмә һәм таратма әсбаплар, аудио һәм видео материаллар, балалар өчен эш дәфтәрләре туплап бирелгән. Методик комплектлар өч яшь төркеме өчен әзерләнгән һәм аларның барысы да “Татарча сөйләшәбез” дип исемләнә. Бүгенге социолингвистик ситуациядә һәм гомуми белем бирүнең федераль дәүләт стандартлары тормышка ашу кысаларында рус телле балаларны татарча сөйләшергә өйрәтү буенча яңа укыту-методик кулланмалар җыентыгы килеп басты.

Балалар татар телен, мөстәкыйль кулланырлык дәрәҗәдә өйрәнергә тиешләр. Шул вакытта гына татар телен дәүләт теле буларак өйрәнү бурычы үтәлә.

1.1.1 Программаның максаты һәм бурычлары:

Программа өч проектны һәм аларның төп максатларын һәм бурычларын үз эченә ала:

“Уйный – уйный үсәбез” проекты (5-6 яшь).

Максат: Үзара һәм зурлар белән көндәлек тормышта татарча аралашуга чыгу.

Бурычлар: 1. Сүз байлыгын арттыру, сөйләм күнекмәләре формалаштыру.

2. Гади сорауларны аңлап җавап бирү, мөрәҗәгать итә белү, көндәлек яшәештә аралашу.

3. Әдәпле итеп кара-каршы сөйләшә белү күнекмәләрен тәрбияләү.

Укыту методик комплектының эчтәлеге

Һәр проект түбәндәгеләрне үз эченә ала:

- тематик план;
- эшчәнлек конспектлары;
- балалар һәм эти-әниләр өчен эш дәфтәрләре;
- аудиоязмалар;
- анимацион күренешләр;
- күрсәтмә, таратма материаллар;
- диагностик материаллар.

1.1.2.Программа принциплары:

Программаны формалаштыру принциплары. Программа мәктәпкәчә белем бирүнең федераль белем бирү стандартына туры килә һәм түбәндәге принципларга нигезләнә:

1)Балачакның төрлелегенә булышлык итү. Бүгенге заман җәмгыять һәм кеше тормышының төрле аспектларында чагылыш тапкан үсә баручы күптөрлелек һәм билгесезлек сыйфатлары белән аерылып тора. Күпсанлы халыкны, этносны, зур территорияне, күптөрле табигый һәм мәдәни дөньяны берләштереп торучы Россия федерациясе кебек күпмилләтле дәүләт шартларында күптөрле иҗтимагый, шәхси, мәдәни, дини, тел, этник, фикерләү, тормыш итү үзенчәлекләренең күптөрлелеге чагылыш таба. Җәмгыятьтә,

икътисадта, белем бирүдә, мәдәнияттә үсә баручы мобильлек кешеләрдән ориентлаша белүне, башка кешеләр белән позитив һәм конструктив үзара эшчәнлек оештыра белүне таләп итә. Шушы таләпләргә таянып, Программа төрлелекне белем бирү ресурсы, кыйммәт буларак карый һәм төрлелекне белем бирү процессын баетуда куллануны кулай дип таба. Белем бирү эшчәнлеге региональ спецификаны, һәр баланың социокультур ситуация үсешен, аның яшь һәм индивидуаль үзенчәлекләрен, аның фикерләү сәләтен исәпкә алып төзелә.

2)Балачакның үзкыйммәтен һәм уникальлеген кешенең гомүм үсешендә кирәкле этап буларак саклап калу. Балачакның үзкыйммәте – балачакны бер тормыш этабыннан икенче этапка әзерләү түгел, ә балачакны кирәкле бер тормыш периоды итеп аңлау, ягъни баланың бүгенге тормышын ничек бар шулай кабул итү. Бу принцип баланың һәр балачак этабын (нәнилек, иртә һәм мәктәпкәчә балачак) тулыканлы тормыш белән узарга тиешлеген искәртә.

3)Баланы позитив социальләштерү . Бу принцип баланың өлкәннәр белән һәм башка балалар белән үзара эшчәнлек процессында мәдәни норманы, башка кешеләр белән аралашу, үз-үзеңне тота белү үрнәкләрен үзләштерүне, гаилә, җәмгыять, дәүләт традицияләренә кушылуны күзалдында тота.

4)Өлкәннәр (әти-әниләр, педагоглар һәм оешманың башка эшчеләре) һәм балалар арасындагы шәхес үстерешле һәм гуманистик характердагы үзара эшчәнлек. Бу принципт баланы шәхес буларак кабул итүне һәм аны ихтирам итүне, аңа игътибарлы булуны күзалдында тота. Ягъни, үзара эшчәнлекнең бу төре баланың төрле яклап уңай үсешенә йогынты ясаучы шарт булып тора.

5)Балалар һәм өлкәннәр арасындагы үзара эшчәнлек, баланы белем бирү мөнәсәбәтендә тулыканлы субъект итеп тану. Бу принцип программаны тормышка ашырганда балаларның да, өлкәннәрнең дә актив катнашуларын күз алдында тота. Ягъни, һәрбер катнашучы , шөгыль, проект, уен барышында һәм белем бирү процессын планлаштырганда үзеннән шәхси өлеш кертә һәм инициатива белдерә ала. Катнашчылар арасында аралашу диалогик характерда була. Бу принцип балаларга үзләренең караш-фикерләрен әйтә белергә, үзләре үти алырлык җаваплылык алырга, үз позицияләрендә тора белергә мөмкинлек бирүне күзалдында тота.

6)Оешма һәм гаилә арасындагы үзара эшчәнлек. Бу принцип гаилә кыйммәтен һәм аның традицияләрен ихтирам итүне күздә тота. Оешма эшчеләре баланың гаиләдәге тормыш шартларын белергә, аның проблемаларын аңларга, бала тәрбияләнә торган гаиләнең традицияләрен һәм башка төр кыйммәтләрен ихтирам итәргә тиеш. Программаның эчтәлекле һәм оештыру планнарында гаилә белән үзара эшчәнлекнең төрле формалары карала.

7) Социальләштерү. Белем бирү, сәламәтлекне саклау оешмалары, балаларның үсешенә һәм белем алуларына өлеш кертүче бүтән партнерлар белән үзара мөнәсәбәт урнаштыру, шулай ук балаларның үсешен баетучы урындагы ресурсларны киң куллану. Программа ниятләгәнчә оешма балаларның гаиләләре белән генә партнерлык мөнәсәбәтләре урнаштырып калмыйча, балаларның социаль һәм мәдәни тәҗрибәсен баетучы, милли традицияләргә (театрлар, музейлар, өстәмә белем бирүче оешмалар), табигатькә туган як тарихына якынайтучы башка оешмалар һәм шәхесләр белән дә партнёрлык мөнәсәбәтләре урнаштыра; бердәм проектлар, экскурсияләр, бәйрәмнәр уздыру, концертларга йөрү, балаларның үзенчәлекле теләкләрен үтәү, кирәк урында психологик – педагогик һәм медицина ярдәме күрсәтү.

8) Мәктәпкәчә белем бирүне индивидуальләштерү (шәхсиләштерү) – ул баланың сәләтен, омтылышын, мәнфәгатен исәпкә алып, аңа гына хас булган тизлегенең һәм үзенчәлегенең шәхси үсеш траекториясе барлыкка килү белем бирү процессын индивидуальләштерү (шәхсиләштерү) мөмкинлекләрен ача, белем бирү эшчәнлеген нәкъ шулай оештыруны ният итә. Шул ук вакытта бала үзенең белем алу эчтәлеген (күләмен) үзе сайлый ала һәм белем алуның субъектына әйләнә. Бу принципны гамәлгә ашырганда баланың үсешен һәрдаим күзәтеп торырга, аның турында мәгълүмат тупларга һәм аның эшчәнлегенә нәтиҗә ясарга мөһим; балага катлаулы булган шартларда ярдәм итәргә, төрле эшчәнлектә балага сайлап алу мөмкинлеге бирергә; баланың эшлеклегенә мөстәкыйльлегенә, башлап йөрүчәнлегенә аерым игътибар бирергә.

9) Белем бирүнең яшь адекватлыгы. Бу принцип педагогларга баланың яшь үзенчәлекләрен исәпкә алып мәктәпкәчә белем бирүнең эчтәлеген һәм методларын сайлап алуны күздә тота.

Мәктәпкәчә яшьтә чишеләсе бурычлар һәм яшь үзенчәлегенә таянып барлык махсус балалар эшчәнлеген куллану мөһим (уен, танып – белү, тикшеренү эшчәнлеге, баланың нәфис – нәфасәти үсешен булдыручы иҗади активлык педагогның эшчәнлеге мотивлашкан (дәлилләнгән) булуы зарур, ул баланың шәһси мәфагәтләрен, үзенчәлеген һәм омтылышын исәпкә алып аның үсешенең психологик кануннарына туры килергә тиеш.

10) Үстерешле белем бирү. Бу принцип шуны күздә тота ки, баланың мәнфагатен, омтылышын һәм сәләтен исәпкә алып, бу яисә теге эшчәнлекне башкарырлык, эчтәлекне кабул итәрлек актуаль һәм потенциаль мөмкинлекләре булуын исәпкә алып балага белем бирү эчтәлеге тәкъдим ителә. Бу принцип педагогның баланың якын үсеш зонасында эш алып баруын күздә тота, бу баланың күреп торган һәм яшерен мөмкинлеген ачып бирергә, үстерергә ярдәм итә.

11) Эчтәлекнең тулаемлыгы һәм аерым белем бирү өлкәләренең интеграциясе. Стандартка таянып пргграмма балаларның һәръяклап социаль – аралашу, таянып белү, сөйләм үстерү, нәфис – нәфасәти, физик үсешен тәэмин итүне күздә тота. Программаның

белем бирү өлкәләренә бүленүе, мәктәп дәресләре моделендә аерым формада итеп һәрбер өлкәнең бала тарафыннан аерым кабул ителүендә түгел. Программаның аерым бүлемнәре арасында күпкырлы бәйләнеш ята: таянып белү өлкәсе сөйләм теле һәм социаль – аралашу белән тыгыз бәйләнгән, нәфис – нәфасәти үсеш танып белү һәм сөйләм теле үсеше белән бер конкрет белем бирү өлкәсенең эчтәлеге башка өлкәләр белән тыгыз бәйләнгән. Белем бирү барышының шулай оештырылган булуы нәниләр һәм мәктәпкәчә яшьтәге балаларның үзенчәлекле үсешенә туры килә.

12) Программаның максатларын тормышка һәм гамәлгә ашыручы чараларның вариативлыгы чорында максатларның һәм кыйммәтләрнең инвариативлыгы. Бер яктан программа инвариатив кыйммәтләр һәм максатлар куя, хәзерге заманның төрлелеге һәм билгесезлеге арасында маяк булып торырлык кыйммәтләрне һәм максатларны исәпкә алып оешма үзенең төп белем бирү программасын эшкәртергә тиеш була. Икенче яктан принцип оешмага аларга ирешер өчен ысуллар сайлау мөмкинлеге бирә.

Бу ысуллар программаның гамәлгә ашыруның социокультура, географик, климатик шартларын; төркемнәрдә тәрбияләнүчеләрнең составы төрлелеген, аларның үзенчәлеген һәм мәнфагәтен; ата – аналарның теләк – таләпләрен; педагогларның мәнфагәтен һәм ихтыяҗларын исәпкә ала.

Программа Оешмага стандартка яраклаштырылган вариатив белем бирү программасын сайлап алу хокукын бирә.

1.1.3. Программаны тормышка ашыруда мөһим билгеләр

Балалар бакчасында зурлар төркеме бар. Алардагы үзенчәлекләр түбәндәге таблицаларда күренә.

Зурлар төркемендә тәрбияләнүчеләрнең гаиләләре турында мәгълүмат:

(Таблица 1)

Билгеләр	Зурлар төркеме	%
Балаларның гомуми саны	21	100
Тулы гаиләдә яшәүчеләр:	19	
Тулы булмаган гаиләдә яшәүчеләр:	2	
Күп балалы гаиләдә яшәүчеләр:	4	
Проблемалы гаиләдә яшәүчеләр:	0	
Опекун гаиләсендә яшәүчеләр:	0	
Этник гаиләдә яшәүчеләр:	0	
Катнаш гаиләләрдә яшәүчеләр:	2	
Рус гаиләләрендә яшәүчеләр:	9	
Татар гаиләләрендә яшәүчеләр:	10	

Төркемдәге балаларның индивидуаль үзенчәлекләре, *(Таблица 2)*

Төркем, яше	Женесе		Темперамент тибы	Социаль-эмоциональ сфера	Танып-белү сферасы
	Х-к	И-а			
Зурлар төркеме	9	12	Сангвиниклар: 5	Агрессияле: 2	Үсеш нормасына туры килә

“Винни-пух” “Смешариклар”			Холериклар: 3	Борчулы 2	
			Флегматиклар: 12	Оялчан 2	
			Меланхоликлар 1	Гиперактив 2	

Балаларның сәламәтлеген бәяләү

Балалар саны: 25

Төркем	**Еш Авыручы балалар**	**Сәламатлек төркеме**				**Шул исәптән**				
		I	**II**	**III**	**Башка**	**Тубинфицирo-ванные**	**Лор-патология**	**Заболевания опорно-двигательного аппарата**	**Аллергия**	**Другое**

1.2. Көтелгән нәтиҗәләр

Зурлар төркеме балалары ел дәвамында 45 сүз үзләштерә. Шуның өстенә алар уртанчылар төркемендә өйрәнгән сүзләргә таянып аралашалар (62 сүз).

Укыту-методик кулланма (УМК “Уйный-уйный үсәбез”) нигезендә мәктәпкәчә яшьтәге балалар өчен ликсмк минимум (5-6 яшь):

Актив сүзләр: кишер, нинди, баллы, ничә, суган, бәрәңге, алты, җиде, сигез, тугыз, ун, кыяр, кәбестә, кызыл, сары, яшел, кирәк, юа, нәрсә кирәк, аш, ботка, кашык, тәлинкә, чынаяк, зәңгәр, күлмәк, чалбар, ки, сал, йокла, бит, кул, өстәл, урындык, карават, яратам, бар (38 сүз)

Пассив сүзләр: бу нәрсә?, хәерле көн, нәрсә бар? күп (7 сүз)

1.3. Программа буенча белем бирү эшчәнлегендә үстерешле сыйфатны бәяләү.

Балаларның татар телендә аңлау һәм сөйләшә (аралаша) белү күнекмәләрен уку елы башында (октябрь ае) һәм уку елы ахырында (апрель аенда) тикшерелә.

Тикшерүне һәр бала белән аерым, 1–2 бала катнашында, ә йомгаклау эшчәнлеге булганда барлык балалар белән бергә дә үткәрергә була. Тикшерү вакыты 10-15 минутан артмаска тиеш.

Биремнәр балаларның яшь үзенчәлекләрен исәпкә алып үткәрелә, уен-бирем рус телендә аңлатыла. Биремнәр мавыктыргыч һәм кызыклы булырга тиеш. Сораулар ачык, төгәл итеп, интонация белән бирелә. Тикшерүче балаларның җавабын тыңлаганда елмаеп, кирәк булса җавапны дөресләп, бала әйтә алмаганда булышырга тиеш.

Тикшерү барышында яңа материал бирелми. Тикшерүне эш дәфтәрләре, таратма, күрсәтмә рәсемнәр, интерактив тактада, проекцион техника экранында уеннар кулланып үткәрергә дә була.

Биремнәр, уеннар өчен кирәк булган күрсәтмәлелек алдан әзерләнеп куелган булырга тиеш. Тикшерүче һәр биремгә аерым балл куеп бара. Тикшерү ахырында баллар саны кушыла һәм 5 кә бүленә. Шулай итеп, гомуми нәтиҗә ясала.

Уку елы ахырында зурлар,
уку елы башында мәктәпкә әзерлек төркеме балаларының
“Уйный-уйный үсәбез” проекты буенча татар телен
үзләштерү дәрәҗәләрен билгеләү

(Таблица №3.)

№	Баланың исеме, фамилиясе	**Биремнәр**					**Нәтиҗә**	
		1	**2**	**3**	**4**	**5**	**баллар**	**дәрәҗә**
		“Уйный – уйный үсәбез” проекты буенча өйрәнгән лексиканы сөйләмдә куллану. (Өйрәнгән темалар буенча биш – алты рәсем яисә предмет күрсәтелә, татарча исемнәрен әйтергә кушыла)	Ягымлы сүзләр куллану (“Исәнме”, “Исәнмесез”, “Сау бул”, “Сау булыгыз”, “Рәхмәт”,	Боерыкны бирә белү (кил, утыр, йокла, уйна, ю, аша, эч, ки, сал)	Үен ситуацияләрендә үзлектән сорау бирә белү (Нәрсә кирәк? Нинди? Ничә?)	Аралаша белү (ягымлы сүзләр әйтү, чакыру, сыйлау, сорап алу, тәкъдим итү, инкарь итү, раслау)		
1.	Коля							
2.	Оля...							

Нәтиҗәләрне билгеләү	
Югары дәрәҗә 2,7 дән 3 кә кадәр	Бала сөйләмдә актив, үзлектән сорау бирә, яхшы аралаша.

Уртача дәрәҗә 2 дән 2,6 га кадәр	Сүз байлыгы бар, тәрбияче ярдәмендә аралаша.
Уртачадан түбән дәрәҗә 1 дән 1,9 га кадәр	Аңлый, русча җавап бирә.

1.“Уйный – уйный үсәбез” проекты буенча өйрәнгән лексиканы сөйләмдә куллану.

(Өйрәнгән темалар буенча биш – алты рәсем яисә предмет күрсәтелә,

татарча исемнәрен әйтергә кушыла)

1.Дидактик уен “Бу нәрсә?”

(Лексика: аш, ботка, кашык, тәлинкә, чынаяк).

Уен эчтәлеге: Тәрбияче рәсемнәргә күрсәтеп сорый: - Бу нәрсә? – Аш (Бу аш).

2.Дидактик уен “Кәрзиндә нәрсә бар?”

(Лексика: кишер, суган, бәрәңге, кыяр, кәбестә, алма).

Уен эчтәлеге: Куян кәрзин белән яшелчәләр һәм җиләк-җимеш алып килгән. Куян сорый: - Нәрсә бар? – Кәбестә.

3.Дидактик уен “Нәрсә юк?”.

(Лексика: кишер, суган, бәрәңге, кыяр, кәбестә, алма).

Куян бер яшелчә муляжын яшереп куя. Бала нәрсә юклыгын әйтергә тиеш.

- Нәрсә юк? – Кишер юк. Уенны рәсемнәр кулланып та үткәрергә була.

4.Дидактик уен “Дөресен әйт”.

(Лексика: күлмәк, чалбар, сарафан, өстәл, урындык, карават).

Уен эчтәлеге: Балага рәсемнәр бирелә. Бала рәсемнәрне атый һәм күрсәтә.

Югары балл (2,7-3) — сүз байлыгы җитәрлек, яшелчәләр, савыт-сабалар, киемнәр, өй җиһазлары атамаларын аңлап дөрес күрсәтә, исемнәрен әйтә һәм куелган сорауларга җавап бирә.

Уртача балл (2-2,6) - сүз байлыгы бар, кайбер сорауларга тәрбияче ярдәмендә җавап бирә.

Уртачадан түбән балл (1-1,9) - аңлый, русча җавап бирә.

2. Ягымлы сүзләр куллану.

(“Исәнме”, “Сау бул”, “Рәхмәт”, “Исәнмесез”, “ Сау булыгыз”, “Хәлләр ничек?”).

<u>Ситуатив күнегүләр</u> (уртанчылар төркемендәге ягымлы сүзләр бүлеген кара):

Поздоровайся с Акбаем.

Спроси как дела у Акбая.

Скажи спасибо Акбаю.

Попрощайся с Акбаем.

Поздоровайся с воспитателем, Мияу и Акбай.

Попрощайся с воспитателем, Мияу и Акбай.

<u>Югары балл (2,7-3)</u> — бала сөйләмдә ягымлы сүзләрне урынлы куллана.

<u>Уртача балл (2-2,6)</u> – уен ситуацияләрен тәрбияче ярдәмендә төзи.

<u>Уртачадан түбән балл (1-1,9)</u> – аңлый, җавап бирә алмый.

3. Боерыкны бирә белү (кил, утыр, йокла, уйна, ю, аша, эч, ки, сал).

(Лексика: кил, утыр, йокла, ю, аша, эч, уйна, ки, сал).

Уен эчтәлеге: Балаларның боерыкларны бирә белү күнекмәләрен тикшерү. Балалар бер-берсенә боерык бирәләр. Саша, аша! – Саша ашау хәрәкәтләре күрсәтә. Алга таба Саша үзе башка балага боерык бирә һәм шундый тәртиптә дәвам итеә.

<u>Югары балл (2,7-3)</u> – 8-9 сүз.

<u>Уртача балл (2-2.6)</u> – 5-6 сүз.

<u>Уртачадан түбән (1-1,9)</u>– 1-2 сүз.

4. Уен ситуацияләрендә үзлектән сорау бирә белү. (Нәрсә кирәк? Нинди? Ничә?).

1.<u>Сюжетлы-рольле уен “Кибет”</u>

(Лексика: Нәрсә кирәк? Нинди? Ничә?).

Балаларга рус телендә кибет уены үткәрү аңлатыла. Өч төп сорауны куя белүләре тикшерелә. Уен яшелчә, киемнәр, савыт-саба, өй җиһазлары рәсемнәре кулланып үткәрелә.

<u>2.Дидактик уен “Нинди?”.</u>

(Лексика: нинди? кызыл, сары, яшел, зәңгәр).

Тикшерүдә сорауларны аерым кулланып та үткәрергә була.

Әйберләрне билгесен ачыклау өчен бирелә торган сорауга аңлап җавап бирү һәм ул сорауларны үзлектән куя белү.

<u>3.Дидактик уен “Ничә?”.</u>

Санау күнекмәләрен билгеләү (1- 10 кадәр).

<u>4.Дидактик уен “Дөрес сана”.</u>

Тәрбияче уенчыклар, муляжлар, укыту методик комплектындагы күрсәтмә рәсемнәрне санарга тәкъдим итә. Балалар бер-берсенә “Ничә...?” соравын куялар һәм җавап бирәләр. Шулай ук, сорауны тәрбияче үзе дә бирә ала. “Ничә...?”.

<u>Югары балл (2,7-3)</u> – диалогта 3 сорауны да аңлап куллана**.**

<u>Уртача балл (2-2.6)</u> – диалогта 2 сорауны аңлап куллана**.**

<u>Уртачадан түбән (1-1,9)</u>– диалогта 1 сорауны аңлап куллана**.**

5. Аралаша белү (ягымлы сүзләр әйтү, чакыру, сыйлау,
сорап алу, тәкъдим итү, инкаръ итү, раслау).

<u>1.Уен ситуациясе “Әйдәгез танышабыз”.</u>

“Син кем?” соравына аңлап җавап бирүләре билгеләнә.

К вам пришла новая кукла, она хочет с вами познакомиться:

- Исәнмесез. Мин Алсу. Син кем? - Мин Оля яки Коля.
- Мин Алсу, мин кыз. Син кыз? - Юк, мин малай.

2.Уен ситуациясе “Кунак каршылыйбыз”.

К нам идут гости. Спроси. “Кто там?”. - Кем анда? - Мин Акбай.

Позови Акбая. - Акбай, кил монда.

У Акбая сегодня день рождение. Подари свою игрушку:

-Акбай, мә кызыл туп. - Рәхмәт.

Угости гостей супом или кашей. - Мә, аш (ботка) (аша).

Что бы сьесть угощение попроси ложку.

- Кашык бир. - Нинди кашык?

- Зур, матур, зәңгәр кашык. - Рәхмәт.

3.Уен ситуациясе “Кибеттә”.

Бала белән бала аралашуы тикшерелә.

- Исәнме! – Исәнме!

- Хәлләр ничек? - Әйбәт, рәхмәт.

- Хәлләр ничек? - Әйбәт, рәхмәт.

- Аю бир (әле). - Нинди аю?

- Зур аю, чиста аю, матур аю.

- Ничә? - Ике аю.

- Мә, ике аю. - Рәхмәт.

- Сау бул. - Сау бул.

Югары балл (2,7-3) – бала сөйләмдә актив, үзлектән сорау бирә, яхшы аралаша.

Уртача балл (2-2,6) – сүз байлыгы бар, тәрбияче ярдәмендә аралаша.

Уртачадан түбән (1-1,9) – аңлый, русча җавап бирә.

II. ЭЧТӘЛЕКЛЕ БҮЛЕК

2.1.Балага үсеш юнәлешләре буенча белем бирү

(бишбелем өлкәсендә)

1.Социаль-коммуникатив үсеш. Балаларның Татарстан Республикасы, анда яшәүче халыклар, аларның хезмәте һәм профессияләре, туган як табигате турында белемнәрен уен эшчәнлеге вакытында тирәнәйтү. Балаларда патриотизм хисләре; үзен туган шәһәре (авылы), республикасы, иленең гражданины итеп тану; шәһәр, республика, ил символикасына (флаг, герб, гимнга) хөрмәт белән карауны һәм горурлану хисе тәрбияләү. Иҗтимагый чыгышы, расасы, теле, дине, җенесе һәм яшенә карамыйча, янәшәдә яшәүчеләргә (балаларга, өлкәннәргә) уңай мөнәсәбәт, түземлек (толерантлык); башка кешеләрнең хисләре, фикерләре, теләкләренә, карашларына хөрмәт тәрбияләү, үзенең башкалар фикере белән риза булмавын дәлилли яисә үз позициясен яклый белергә өйрәтү. Башка ил, этнос халыклары белән позитив аралашуның, хезмәттәшлек итүнең мәгънәсен аңлату. Якындагы социумда үз урыны, теге яки бу төркемдәге кешеләргә нинди мөнәсәбәттә булуы (балалар бакчасындагы төркем яисә бию түгәрәге әгъзасы, спорт мәктәбе укучысы,

булачак гимназист һ. б.) турында күзаллаулар формалаштыру. Гаилә тарихына (карт бабай, бабай, карт әби, әби) карата кызыксыну тәрбияләү. Гаиләң белән горурлану хисләре, гаилә әгъзаларының уңышларына сөенү, бүләкләрен игътибарсыз калдырмау күнекмәләре тәрбияләү. Идел буе халыкларының әдәби әсәрләре, нәфис һәм мультипликацион фильмнары, әйләнә-тирәдәге тормыш турындагы күзаллауларын сюжетлы-рольле һәм режиссёрлык уеннарында иҗади куллануларына булышлык итү. Балаларның сәхнәләштерү һәм кую өчен Идел буе халыкларының әкиятләрен, шигырьләрен, җырларын, биюләрен мөстәкыйль сайлап алуларын

хуплау; куелачак спектакльгә кирәкле атрибутлар һәм декорацияләр әзерләргә, үзара вазифаларны билгеләргә һәм рольләр бүлешергә булышу. Театральләшкән эшчәнлектә театрның төрле төрләрен (бибабо, бармак, курчак, рәсемнәр һ. б. театрлар) куллану. Сәхнә сәнгатенә карата кызыксыну үстерү. Коллективта сүзле уеннар уйнарга омтылышларын хуплау. Идел буе халыклары уеннарын уйнау тәҗрибәсен баету.

2.Танып-белү үсеше. Туган як тарихы, мәдәнияты, сынлы сәнгать, туган якның табигате белән таныштыру исәбенә балаларның күзаллауларын киңәйтү. Туган як табигате, климаты, кешеләренең тормышы белән таныштыруны дәвам итү. Үз шәһәренең (авылының) истәлекле урыннары, халык һөнәрләре, милли кухня, Татарстан Республикасы халыкларының тел культурасы белән таныштыру. Картада туган шәһәрен, республикасын, башкаланы, Татарстандагы эре шәһәрләрне (Әлмәт, Яр Чаллы, Түбән Кама, Бөгелмә, Яшел Үзән һ. б. ны) күрсәтә һәм атый белергә өйрәтү. Борынгы шәһәрләр (Биләр, Болгар), аларның тарихы, культурасы, көнкүреше белән таныштыру. Авыл һәм шәһәр кешеләренең көнкүрешен чагыштырырга өйрәтү. Татар һәм рус халкының яши торган өе, йорт кирәк-яраклары, өс киемнәре үзенчәлекләренә игътибар итү. Туган шәһәрендә бара торган позитив үзгәрешләрне (балалар бакчалары, спорт комплекслары, театрлар һ. б. төзелү) күрә белергә өйрәтү. Казанның эре промышленность һәм сәүдә үзәге булуы, татар халкының элек-электән игенчелек, терлекчелек, күн эшкәртү, сәүдә белән шөгыльләнүе турында балаларга сөйләү. Туган шәһәренең, башка шәһәрләрнең символикасын өйрәнүне дәвам итү, үз халкының бер өлеше булуын аңлый белергә ярдәм итү. Милли һәм дөнья культураларының үткәненә һәм бүгенге сенә балаларны якынайту. Музыка һәм театр сәнгатенең күренекле шәхесләре, аларның тормыш һәм иҗат юллары белән таныштыру (композиторлар: С. Садыйкова, С. Сәйдәшев, Ф. Яруллин һ. б., җырчылар: Ф. Шаляпин, И. Шакиров, Р. Ибраһимов һ. б., театр режиссёрлары: М. Сәлимҗанов, К. Тинчурин һ. б., В. Качалов, Г. Камал исемендәге театр актёрлары һ. б.). Аларның тормышларына һәм эшчәнлекләренә кызыксыну уяту. Күренекле фән эшлеклеләренең тормышы һәм эшчәнлекләре белән таныштыру (Н. И. Лобачевский, К. Ф. Фукс, И. М. Симонов, Н. Н. Зинин, А. М. Бутлеров, А. Е. Арбузов һ. б.). Балаларның танып белүгә карата кызыксынуларын канәгатьләндерү, Казан (Идел буе) федераль университеты укытучылары һәм аны тәмамлаучылар турында мәгълүмат бирү. Милләтебез каһарманнарының Бөек Ватан сугышында күрсәткән батырлыклары турында сөйләү (М. Җәлил, Г. Гафиятуллин, М. П. Девятаев, П. М. Гаврилов, Н. Г. Столяров һ. б.). Әти-әниләрне балаларга әби һәм бабаларының сугышта алган бүләкләре турында сөйләргә җәлеп итү. Ватанны саклаучыларга карата хөрмәт хисләре тәрбияләү

(һәйкәлләр, обелискларга чәчәкләр кую һ. б.). Табигатьне саклау буенча балаларның белемнәрен тирәнәйтү. Туган якның тере һәм тере булмаган табигатенә сакчыл караш тәрбияләү, табигатькә катнашуыңнан соң туган уңай һәм тискәре нәтиҗәләрне алдан күрә белергә өйрәтү, табигатьнең ресурсларына сакчыл мөнәсәбәт тәрбияләү, аны рациональ файдалану күнекмәләре формалаштыру. Үсемлек һәм җиләкләрне җыю кагыйдәләре белән таныштыру. Дәүләт тыюлыклары, анда яшәүче тереклек ияләре, Татарстан Республикасының Кызыл китабына кертелгән үсемлек (флора) һәм хайваннар (фауна) төрләре белән таныштыруны дәвам итү. Хайваннар һәм үсемлекләр дөньясында сирәк очрый торган төрләргә сакчыл караш кирәклеген балаларның аңнарына җиткерү. Татарстанның елга, күлләрендә яшәүче тереклек ияләре белән таныштыру. Кеше тормышында чишмә, елгаларның тоткан урыны, әһәмияте турында сөйләү. Республика сулыкларын чиста тотарга теләк уяту. Туган як табигатенең матурлыгына, андагы форма, ис, төс муллыгына игътибар итү. Табигатьтәге үзгәрешләрне күрә белергә өйрәтү.

3.Сөйләм үсеше. Балаларны матур әдәбият әсәрләре, халык әкиятләре, фольклоры белән таныштыру. Татар теленә карата тотрыклы кызыксыну үстерү. Мәгълүмати аралашу технологияләре, аудио- һәм видеоязмалар, уку-укыту методик комплектлары ярдәмендә предметны, аның билгесен, хәрәкәтен белдерүче сүзләрне актив кулланышка кертү, гади аралашу өчен кирәк булган сөйләм берәмлекләре байлыгы булдыру. Балаларның сүз байлыгын арттыру. Төзелеше ягыннан катлаулы булмаган хикәя һәм сорау җөмләләр төзү күнекмәләрен ныгыту. Үзе турында, бер кеше гамәлләрен сурәтләгән ситуатив картиналар сериясе буенча, сюжетлы рәсемнәр, үз күзәтүләреннән чыгып, зур булмаган (3–5 җөмләле) хикәяләр төзи

белергә өйрәтү. Балаларның төрле эшчәнлек вакытында татар халык фольклор әсәрләрен, еш кулланыла торган сүзләр һәм әйтемнәрне файдалануга омтылышларын хуплау. Татар телендә сөйләүче әңгәмәдәшенең сөйләмен тыңлый белүне формалаштыру, нәрсә турында сөйләгәнен аңларга тырышу, телне аз белүенә карамастан, аның белән әңгәмәгә кереп, аралашырга омтылышын хуплау.

Балаларны татар телен киләчәктә (башлангыч мәктәптә) тагын да аңлабрак, төшенеп өйрәнергә әзерләү.

4.Нәфис сәнгать үсеше. Балаларны татар халкының сәнгате (музыка, бию, рәсем сәнгате, матур әдәбият әсәрләре), анда яшәүче атаклы кешеләр белән таныштырып, аларда әхлакый-патриотик хисләр тәрбияләү. Милләтебезнең дини йолалары, халык авыз иҗаты, сынлы сәнгате һәм архитектурасы, музыка сәнгате белән таныштыру балаларда Туган илне ярату хисе тәрбияләргә булыша. Милли

орнамент элементлары белән таныштыруны дәвам итү. Балалар белән «яшәү агачы» образын карау. Балаларның игътибарын композициянең үзенчәлегенә (симметриясез), шул ук вакытта төрле төсләр файдаланылган чәчәк бәйләменә юнәлдерү. Төрле материаллар кулланырга, реаль һәм әкияти образларны (Идел буе халыклары әкиятләрендәге геройларны да кертеп) сурәтләүнең төрле ысулларын берләштерергә мөмкинлекләр бирү. Республика тормышында булган истәлекле вакыйгаларны рәсемнәрдә чагылдыра белүләрен хуплау. Балаларның эшләрен бергәләп карау, нәрсә ясаганнары турында сөйли белергә өйрәтү. Балаларга эшләренең тематикасын киңәйтүгә булышлык итү. Актүбә һәм Шәмәрдән уенчыкларын натурадан карап әвәли һәм аларның характерлы үзенчәлекләрен бирә белергә өйрәтү. Ике-өч фигурадан торган скульптура төркемнәрен катлаулы булмаган сюжетларга («Сабантуйда», «Чәй эчкәндә», «Ат чабышлары» һ. б.га) берләштерү. Идел буе халыкларының әдәби әсәрләре геройларын күзаллау юлы белән әвәли белү күнекмәләрен формалаштыру. Туган шәһәре (авылы) тормышындагы вакыйгаларны чагылдыручы сюжетларны мөстәкыйль сайлый белүләрен активлаштыру. Башка белем бирү өлкәләренең эчтәлеге белән ярак-лаштырып, балалар эшләренең тематикасын киңәйтү. Балаларны Г. Тукай әсәрләре һәм аның иҗатын чагылдыручы сәнгать төрләре (Ф. Яруллинның «Шүрәле», Ә. Бәшировның «Су анасы» балетлары, Н. Җиһановның «Кырлай» симфониясе, Б. Урманче, И. Казаков, Б. Әлменов, Ф. Әминов һ. б. ның сынлы һәм рәсем сәнгатьләре әсәрләре) белән таныштыруны дәвам итү. Сәнгатькә карата уңай караш формалаштыру. «Казан» милли-мәдәни үзәгенең милли-мәдәният музеенда булу, анда борынгыдан сакланып калган өй кирәк-яраклары: көмеш поднослар, савыт-саба, бизәк төшерелгән бакыр кувшиннар, комганнар, йорт хайваннары фигуралары формасындагы бронза йозаклар; җәмәгать биналарының интерьерларын һәм экстерьерларын бизәүче декоратив композицияләр белән таныштыру. Борынгы бизәнү әйберләрен: йөзекләр, алкалар, беләзекләр, чулпылар, яка чылбырлары, хәситәләр һ. б.ны карау. Хәзерге заман рәссам-ювелирларның (И. Фазылҗанов, С. В. Ковалевская, В. О. Ковалевский һ. б.ның) иҗатлары белән таныштыру. Балаларның игътибарын бизәнү әйберләренең милли үзенчәлекләренә юнәлдерү. Татар халкының үзенчәлекле сәнгати һөнәре булган укабелән чигү турында сөйләү. Чигелгән түбәтәйләр, хатынкызның бәрхет аяк киеме, күкрәкчәләр, калфаклар һ. б.ны карау. Бигрәк тә популяр булган композицияләргә – «алтын каурый», чәчәк бәйләме, кошлар, бодай башагы, йолдызлар һәм ярымай мотивларына һ. б.га игътибар итү. Туган шәһәр (авыл) архитектурасы – мәчет һәм храм архитектуралары (Кол Шәриф мәчете, Раифадагы Богородицкий ир-атлар монастыре) белән таныштыру эшен дәвам итү.

Балаларны татар халкының музыка культурасына якынайту. Татар композиторларының музыкаль әсәрләрен тыңлау. Татарстан Республикасы, Россия Федерациясенең Дәүләт гимннары белән таныштыру. Горурлык хисләре тәрбияләү.

5.Физик үсеш. Татар халык хәрәкәтле уеннарын, физминуткалар кулланып балаларның хәрәкәт активлыгын үстерү, татар халык бәйрәмнәре, халык уеннары аша балаларның физик үсешен камилләштерү. Чәй янына бирелә торган милли камыр ризыклары: гөбәдия (дөге, йөзем һәм йомырка белән), кабартма, бавырсак, талкыш-кәләвә, чәкчәк, кош теле белән таныштыру. Балаларга республикадан читтә дә танылган дәвалану-ял итү урыннары һәм санаторийлар («Васильево», «Сосновый бор» («Нарат урманы»), «Крутушка», «Бакирово», «Санта» һ. б.) белән танышу мөмкинлеге бирү. Хәрәкәтле халык уеннарын үзгәртеп төрләндерү күнекмәләре бирү. Милли уен-ярышларда («Таяк тартыш», «Аркан тартыш», «Капчык белән сугыш» һ. б.да) катнашасы килү теләге уяту. Кеше тормышында спортның әһәмияте турында күзаллау формалаштыру. Милли спорт төре – көрәш белән таныштыру. Спорт өлкәсендәге билгеле уңыш-казанышлар белән таныштыру. Идел буе халыкларының төрле эчтәлекле уеннарын мөстәкыйль эшчәнлек вакытларында файдалана белү күнекмәләрен ныгыту. Хәрәкәтле уеннарда балаларда көч, җитезлек, кыюлык, тәвәккәллек, түземлек кебек сыйфатлар тәрбияләү. Уен нәтиҗәсен гадел бәяли белүләрен хуплау. Халык уеннары белән кызыксынуларын үстерү.

2.2 Тәрбияче белән балаларның бердәм эшчәнлеге. *(Таблица №4.)*

№	Эш төрләре	Үткәрү вакыты	Җаваплы кеше
1.	Программа материалларын үзләштерү дәрәҗәсенең мониторингы	Сентябрь Апрель	Татар теленә өйрәтүче тәрбияче
2.	Сәләтле балаларны төрле бәйгеләрдә, бәйрәмнәрдә катнаштыру	Сентябрь - май.	Татар теленә өйрәтүче тәрбияче
6.	Татар халкының, Татарстан Республикасында яшәүче халыкларның милли йолалары, гореф гадәтләре белән танышу, бәйрәмнәр, кичәләр. Төрле чаралар оештыру	Сентябрь - май.	Татар теленә өйрәтүче тәрбияче
7.	“Созвездие йолдызлык”,, ” дигән һәм барлык шәһәр ярышларында һәм бәйгеләрендә катнашу	Сентябрь - май.	Татар теленә өйрәтүче тәрбияче
8.	Балаларны Г.Тукай әсәрләре белән таныштыруның системалы эшен дәвам итү (мультфильмнар карау,	Сентябрь - май. Г.Тукайның туган Көненә	Татар теленә өйрәтүче тәрбияче

	балаларның рәсемнәре...)		
9.	Татар язучылары һәм Татарстан Республикасында яшәүче башка халыкларның әсәрләре һәм караган мультфильмнар буенча балалар белән күмәк эш әзерләү.	“Идел буе көненә”	Татар теленә өйрәтүче тәрбияче
10	Укыту эшчәнлеге дәверендә гаилә клубы төркемнәрендә, гаиләдә балалар белән региональ компонентларны күз алдында тотып укыту- тәрбия процессын оештыру.	Сентябрь - май.	Татар теленә өйрәтүче тәрбияче, тәрбиячеләр
1 1	Балалар һәм эти-әниләр белән күмәк экскурсияләр (театр, музей, мәктәп һ.б)	Ел дәвамында	Татар теленә өйрәтүче тәрбияче, тәрбиячеләр
1 2	Ачык ишекләр көне	Май	Татар теленә өйрәтүче тәрбияче

2.3 Педагоглар белән бердәм эшчәнлек.*(Таблица №5.)*

№	Эшчәнлек төре	Үткәрү вакыты	Җаваплы кеше

1.	Тәрбиячеләр белән дәүләт телләренә өйрәтү буенча консультацияләр, әңгәмәләр үткәрү.	Сентябрь - май	Татар теле тәрбиячесе
2.	“Татарстан Республикасында дәүләт телләре һәм башка телләр турында” Татарстан Республикасы Законын өйрәнү,тәрбиячеләр белән “Туган җирем Татарстан” почмагына куелган таләпләр белән танышу	Сентябрь	Татар теле тәрбиячесе
3.	5-6 яшьлек балаларны татар теленә өйрәткәндә яңа белем бирү технологияләре, мультимедия ресурслары куллану. Зурлар төркеме тәрбиячеләре өчен консультация әзерләү.	Ел дәвамында. Консультация сентябрь аенда	Татар теле тәрбиячесе
4.	Төркемнәрдә предметлы-үстерүле тирәлекне баету буенча тәрбиячеләр белән конкурслар үткәрү.	Ноябрь	Татар теле тәрбиячесе
5.	УМКны бөтен юнәлешләрдә дә реализацияләү һәм куллану буенча мастер-класслар үткәрү	Сентябрь - май.	Татар теле тәрбиячесе
6.	Мультимедия ресурсларын кулланып УМК буенча ачык мероприятияләр үткәрү	Сентябрь - май.	Татар теле тәрбиячесе

7.	Педсовет- “2024-2025 елда балалар бакчасының эшчәнлеген оештыру”	Август	Администрация, специалистлар, тәрбиячеләр.
8.	Педсовет- “Балалар белән укыту-тәрбияви эш барышында яңа технологияләр куллану”	Ноябрь	Администрация, специалистлар, тәрбиячеләр.
9.	“Еллык нәтиҗәләр. Проблемалар. Перспективалар.”	Май	Администрация, специалистлар, тәрбиячеләр.
10.	Зурлар төркемнәре тәрбиячеләре өчен консультацияләр -“Татар һәм туган тел буенча узган материалны ныгыту һәм кабатлау өчен ИКТ уеннар куллану” - “Балаларны телләргә өйрәтүнең эффектив форма һәм методлары” Яңа эшли башлаган тәрбиячеләр өчен консультацияләр: -“Балаларны татар теленә өйрәткәндә тәрбияче һәм ата-аналарның бердәм эшчәнлеге ”. - «Дәүләт телләренә өйрәтүне - балалар	Декабрь Сентябрь - май. Сентябрь - май. Октябрь	Татар теле тәрбиячесе

	бакчасыннан» (татар төркемнәрендә яңа эшли башлаган тәрбиячеләр өчен).		

2.4 Балалар бакчасында тәрбияләнүче балаларның эти-әниләре белән бердәм эшчәнлеге. *(Таблица №6.)*

№	Эш төрләре	Вакыты	Җаваплы кеше	Үтәлү турында билге
1.	Бәйрәм иртәләренә әзерләнүдә ярдәм күрсәтү.	Ел дәвамында	Татар теленә өйрәтүче тәрбияче, тәрбиячеләр.	
2.	«Татарча сөйләшәбез” стендларындагы мәгълүматны вакытында алыштырып тору		Татар теленә өйрәтүче тәрбияче	
3.	Әти-әниләр җыелышы. Тема: “МБУдә 2024–2025нчы уку елында Телгә өйрәтү эшен оештыру”.	Сентябрь	Мөдир, өлкән тәрбияче, татар теленә өйрәтүче тәрбияче	

4.	Әти-әниләр белән эш дәфтәрләре алу һәм алар буенча эшне оештыру.	Сентябрь	Татар теленә өйрәтүче тәрбияче, тәрбиячеләр.	
5.	Балаларны татар теленә, туган телгә өйрәтү буенча әти-әниләр белән индивидуаль консультацияләр, әңгәмәләр.	Ел дәвамында	Татар теленә өйрәтүче тәрбияче	
6.	Бакчага яңа гына килгән татар балаларының һәм рус балаларының әти-әниләр белән анкета үткәрү.	Октябрь	Татар теленә өйрәтүче тәрбияче	
7.	Балалар бакчасында конкурс эшчәнлеген оештыру, әти-әниләрне ике дәүләт телен өйрәнүдә активлаштыру (рәсем конкурслары, мультфильмнар, шигырьләр, әкиятләр буенча кул эшләре конкурсы, шигырь сөйләүчеләр бәйгесе).	Ел дәвамында	Татар теленә өйрәтүче тәрбияче, өлкән тәрбияче, тәрбиячеләр.	
9.	Әти-әниләр белән : “Мин татарча сөйләшәм” конкурсы үткәрү.	Декабрь	Татар теленә өйрәтүче тәрбияче	

III. Оештыру өлеше.

3.1 Үстерешле предметлы – тирәлекне оештыру.

Татар телендә дөрес сөйләшергә өйрәтү өчен, балаларны кызыксындыра алырлык аралашу даирәсе булдыру, сюжетлы уеннар оештыру, гомүмән, баланың актив сөйләмен үстерү зарур. Тәрбиячегә татар телен өйрәнүче мәктәпкәчә яшьтәге балаларның телне ясалма тудырылган тел

мохитендә үзләштерүләрен онытмаска кирәк. Татар телен өйрәтү шөгыльләре өчен балалар бакчасында махсус бүлмә бар. Бу бүлмәдә РФ һәм ТР дәүләт символлары, туган шәһәр, башкаладагы истәлекле урыннарның фотографияләре, татар, рус, чуваш һ.б. халыкларның декоратив-гамәли сәнгать үрнәкләре сүрәтләнгән альбомнар, үстерешле уеннар, татар халык әкиятләренең геройлары, уенчыклар: куян, аю, песи, эт, төрле төстәге һәм төрле зурлыктагы туплар, төрле төстәге күлмәкләрдән курчаклар, Идел буе халыкларының милли киемнәреннән курчаклар, дидактик һәм таратма материаллар,кирәкле мәгълүматларны истә калдырырга ярдәм итә торган схемалар, балалар өчен матур әдәбият, методик кулланмалар, яшелчә һәм җиләк-җимеш муляжлары һ.б. бар. Татар теле бүлмәсендәге уенчыклар зур, ялтыравыклы, балаларны җәлеп итәрлек, уенчыклар аларның буе җитәрлек шкафларда урнаштырылган. Шул вакытта уенчыклар баланың сәламәтлеге өчен куркыныч тудырмыйлар.

1. РФ и ТР символикасы (герб, флаг).
2. РФ и ТР президентларының фотографияләре.
3.Татар, рус милли киеменнән курчаклар.
4. ТР башкаласы Казан шәһәре турында информацион һәм күрсәтмә материал (альбомнар, китаплар, открыткалар, иллюстрацияләр).
5. ТР турында информацион һәм күрсәтмә материал (шәһәрләр, аларның истәлекле урыннары, хайваннар һәм үсемлекләр дөньясы).
6. Татарстан, Россия, Башкортостан, Чувашия, Удмуртия, Мари-Эл, Мордовия турында информацион һәм күрсәтмә материал (папкалар).
7. Татар язучыларының һәм шагыйрьләренең портретлары һәм әсәрләре.
8. Татар халык әкиятләре.
9.Татар милли орнаментларының үрнәкләре (7 элемент): лалә, яфрак, кыңгырау, канәфер чәчәге, өч яфрак, чалмабаш, гөлҗимеш.
10. Татар милли орнаментлары белән таныштыру өчен дидактик уеннар:

1. «Бизәкне төзе»; 2. «Парын тап»; 3. «Тап һәм ата»; 4. «Киемне бизә» (түбәтәй, калфак, читек, камзул һ.б.).
11. Яшелчә һәм җиләк-җимеш муляжлары.
12.Уенчыклар: йорт хайваннары, кыргый хайваннар, савыт-саба, җиһаз, предметлы уенчыклар.
13. УМК буенча дидактик уеннар: «Бер һәм күп», «Кем нәрсә эшли», «Курчакны киендер», «Яшелчәләр», «Җиләк-җимешләр», «Кечкенә рәсемнәрне таратып сал», “Кәрзиндә нәрсә бар?”, “Төсе буенча тап”, “Бу кем?”, “Бу нәрсә?” һ.б.
14. Методик күрсәтмәлек “Без татар телен өйрәнәбез”.
15.Журналлар: «Мәгариф», «Салават күпере».
16.Документация: портфолио, папкалар, учет дәфтәрләре, диагностика һәм аның өчен инструментарий, анкеталар, планнар: перспектив һәм календарь, еллык, УМКны тормышка ашыру, рус телле тәрбиячеләрне татар теленә өйрәтү.
17.Уеннар тупланган папкалар: хәрәкәтле уеннар, халык уеннары, бармак уеннары.

Зурлар төркеменең «Уйный-уйный үсәбез» укыту методик комплекты буенча күрсәтмә, таратма материаллар.

(Таблица №7.)

1. Күрсәтмә рәсемнәр.	«Минем гаилә» Малай, кыз рәсемнәр («Курчакны киендер» уены. Кыз, малай өчен киемнәр: күлмәк (кызларныкы, малайларныкы),	Һәрберсе 1 данә

	футболка, шорты, чалбар, сарафан - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә).	
	«Уенчыклар» Зур уенчыклар: курчак, туп, машина - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә). Кечкенә уенчыклар: курчак, туп, машина - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә).	Һәрберсе 1 данә
	«Ашамлыклар» Аш, ботка, чәк-чәк, конфет, сок.	Һәрберсе 1 данә
	«Савыт-саба» Зур рәсемнәр: кашык, тәлинкә, чынаяк - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә). Кечкенә рәсемнәр: кашык, тәлинкә, чынаяк - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә).	Һәрберсе 1 данә
	«Җиләк-җимешләр» Зур рәсемнәр: яшел алма, сары, кызыл, банан, апельсин, виноград, груша. Кечкенә рәсемнәр: яшел алма, сары, кызыл, банан, апельсин, виноград, груша.	Һәрберсе 1 данә
	«Яшелчәләр» Зур рәсемнәр: кишер, бәрәңге, суган, кыяр, кәбестә. Кечкенә рәсемнәр: кишер, бәрәңге, суган, кыяр, кәбестә.	Һәрберсе 1 данә
	«Киемнәр»	Һәрберсе

	Зур рәсемнәр: күлмәк (кызларныкы, малайларныкы), чалбар - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә). Кечкенә рәсемнәр: күлмәк (кызларныкы, малайларныкы), чалбар - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә).	1 данә
	«Өй җиһазлары» Зур рәсемнәр: карават, урындык, өстәл - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә). Кечкенә рәсемнәр: карават, урындык, өстәл - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә).	Һәрберсе 1 данә
	«Төсләр» Палитра: зәңгәр, кызыл, сары, яшел.	Һәрберсе 1 данә
	«Саннар» (1- 10)	Һәрберсе 1 данә
2. Таратма рәсемнәр.	«Минем гаилә» Малай, кыз рәсемнәре: («Курчакны киендер» уены. Кыз, малай өчен киемнәр: күлмәк (кызларныкы, малайларныкы), футболка, шорты, чалбар, сарафан - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә).	Һәрберсе 15 данә
	«Уенчыклар» Зур уенчыклар: курчак, туп, машина - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә). Кечкенә уенчыклар: курчак, туп, машина - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә).	Һәрберсе 15 данә

	«Ашамлыклар» Аш, ботка, чәк-чәк, конфет, сок.	Һәрберсе 15 данә
	«Савыт-саба» Зур рәсемнәр: кашык, тәлинкә, чынаяк - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә). Кечкенә рәсемнәр: кашык, тәлинкә, чынаяк - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә).	Һәрберсе 15 данә
	«Җиләк-җимешләр» Зур рәсемнәр: яшел алма, сары, кызыл, банан, апельсин, виноград, груша. Кечкенә рәсемнәр: яшел алма, сары, кызыл, банан, апельсин, виноград, груша.	Һәрберсе 15 данә
	«Яшелчәләр» Зур рәсемнәр: кишер, бәрәңге, суган, кыяр, кәбестә. Кечкенә рәсемнәр: кишер, бәрәңге, суган, кыяр, кәбестә.	Һәрберсе 15 данә
	«Киемнәр» Зур рәсемнәр: күлмәк (кызларныкы, малайларныкы), чалбар - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә). Кечкенә рәсемнәр: күлмәк (кызларныкы, малайларныкы), чалбар - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә).	Һәрберсе 15 данә
	«Өй җиһазлары» Зур рәсемнәр: карават, урындык, өстәл - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә).	Һәрберсе 15 данә

	Кечкенә рәсемнәр: кровать, стул, стол - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә).	
3.Буяу өчен график рәсемнәр	1 аю, 2 куян, 2 машина, 2 курчак, 3 бәрәңге, 4 кәбестә, 4 курчак, 5 песи, 6 алма, 6 кыяр, 7 туп, 7 бәрәңге, 8 кишер, 9 суган, 10 эт.	Һәрберсе 15 данә
4.Театр эшчәнлеге өчен атрибутлар.	Битлекләр: кишер, суган, кыяр, бәрәңге, кәбестә, алма.	Һәрберсе 15 данә
5. Театр эшчәнлеге өчен атрибутлар.	1.Өстәл театры өчен атрибутлар (конус формасында): «Өч аю»: эти аю, әни аю, бала аю. 2. Өстәл театры өчен атрибутлар (конус формасында): «Кем нәрсә ярата»: песи, эт, аю, куян, кәҗә, әтәч. өстәл (зур, уртача зурлыкта, кечкенә); урындык (зур, уртача зурлыкта, кечкенә); караватт (зур, уртача зурлыкта, кечкенә).	Һәрберсе 1 данә Һәрберсе 1 данә

3.2. Программаны тормышка ашыруда финанс шартлар тудыру.

Дәүләт бюджетыннан уку – укыту методик комплектлары, дидактик уеннар, уенчыклар өчен финанс чыгымнар бүлеп бирелә.

3.3.Программаны тормышка ашыруда кадрлар белән тәэмин ителү

Тәрбия һәм белем бирүне ике дәүләт телендә алып баручы төркемнәрдәге тәрбиячеләр. *(Таблица №8.)*

Төркем	**Тәрбияченең исеме, фамилиясе**	**Белеме**	**Стаж**	**Категория**	**Ике телдә аралаша белүе**
Зурлар төркеме	Зиновьева Светлана Анатольевна	Югары, ИЭУП, 2005	5	Беренче	юк
	Нурмиева Лейсан Маратовна	Югары, ФГАОУ ВО КФУ 2018ел	2		да

3.4. Материаль-техник тәэмин ителү

Ноутбук – 1 данә

Проектор – 1 данә

Магнитлы такта – 1 данә

Магнитофон – 1 данә

Өстәлләр – 2 данә

Шкафлар – 3 данә

Урындыклар – 12 данә

3.5.“Уйный – уйный үсәбез” проекты буенча тематик план

(Зурлар төркеме)

№	Темалар	Сәгать
1	**Минем өем – Мой дом**	
	“Минем өем”	1
	“Мультфильм «Шалкан» әкияте”	2
2.	**Яшелчәләр – Овощи**	
	“Кишер үстерәбез”	1
	“Баллы кишер”	1
	“Көзге байлык”	1
	“Куян күчтәнәче”	2
	“Бар матур бакча”	1
	“Мишик Акбай белән Мияуда кунакта”	1
	“Серле кәрзин”	1

	“Бар матур бакча”	2
	“Серле янчык”	1
	“яшелчәләр кибете”	2
	“серле кәрзин””	1
	“Уйный-уйный эшлибез”	1
	“Малыш Гео яшелчәләр җыярга ярдәм итә”	1
	“Без хезмәт яратабыз””	2
	“Төсле туплар”	1
	Төсләр дөньясы - Цвета	2
	“Юл мажаралары”	1
	“Төсләр дөнҗясы”	2
	“Уңыш бәйрәме”	1
	“Яшелчә салаты”	2
	“Кем эшләми шул ашамый”	1
3.	“Без бик уңган балалар”	**1**
	“яшелчә ю”	**1**
	“яшелчәләр кибете”	1
	“Уйныйбыз да, җырлыйбыз да”	1
	Ашамлыклар – Продукты	
	“Ашханә”	1
4.	“сыйланабыз”	**1**

	“ашамлыклар”	**1**
	“Кибеттә”	1
	“Аю кунакка килгән”	1
	“Кунак килгән”	1
	“Шәмәхә урманда гномнар белән очрашу”.”	1
	“Кем нәрсә ярата?”	1
	“Өстәл театры кем нәрсә ярата”	1
	Савыт- саба - Посуда	1
5.		2
	“Туган көн”	**1**
	“Курчак Алиягә булыш”	1
	“Кунаклар көтәбез”	1
	“Чәй табыны әзерлибез”	1
	“Өч аю”-мультфильм	2
	“Төсле чынаяклар”	1
	“Чисталыкта матурлык”- мультфильм	1
		1
	Киемнәр – Одежда	2
		1
	“Туган көнгә яңа киемнәр”	2
	“Киемнәр кибете”	1
	“курчакны киендер”	1
7.	“без киенәбез”	1

	“Без оста тегүчеләр”	**1**
	“Киенергә ярдәм ит”	**2**
	“Курчакларга булышабыз”	1
	“Алия йокларга җыена”	1
	“Кибеттә”	1
	“Без кием сайлыйбыз”	**1**
	Шәхси гигиена	
		1
	“Хәерле көн”	2
	“Ягымлы сүзләр”	1
	“Курчак белән уйныйбыз”	1
	“шаян уенчыклар”	1
	“Без оста куллар”	1
	Җиһазлар – Мебель	
	Өстәл театры “Өч аю”	1
	“Маша һәм өч аю”	**2**
	“Кибеттә”	**1**
	“Ни өчен киемнәр югалган”	2
	“Без җиһаз фабрикасында”	1

	Бәйрәм “Туган көн”	
	“Уйнарга яратабыз”	1
	“Уенчыклар иленә сәяхәт”	1
	“Уйный-уйный үсәбез”	2
	“Курчакның туган көне”	1
	“Мишикның туган көне”	1
	“Нәрсә бар?”	1
	“Син нәрсә яратасың?”	1
	“Бар, юк”	1
	“Кем нәрсә ярата?”	1
	“Без цирк яратабыз»	1
	Бәйрәм “Сабантуй”	
	“Сабантуйга әзерләнәбез”	1
	“Без театр яратабыз”	1
	“Сабан туена әзерләнәбез”	1
	“Күңелле Сабантуй уеннары”	1
	“Биибез дә җырлыйбыз да”	1
	“Сабантуй бәйрәме”	1
	“Бездә сабантуй”	1

	Барлыгы :	103

Зурлар төркеме өчен календарь план

«УЙНЫЙ-УЙНЫЙ ҮСӘБЕЗ» проекты

(5–6 яшьлек балалар өчен)

Максат:

Үзара һәм зурлар белән көндәлек тормышта татарча аралашуга чыгу.

Бурычлар:

1. Сүз байлыгын арттыру, сөйләм күнекмәләрен формалаштыру.
2. Гади сорауларны аңлап җавап бирү, мөрәҗәгать итә белү, көндәлек яшәештә аралашу.
3. Әдәпле итеп кара-каршы сөйләшә белү күнекмәләрен тәрбияләү.

Үткәрү вакыты	Тема	Бурычлар	Җиһазлау

Сентябрь I атна 1.1	**Тема:** Минем өем. *Сүзлек:* әти, әни, кыз, малай, әби, бабай, кил монда	**1)”Гаилә темасына кагылган сүләрне кабатлау** **2)Хәтер сәләтен үстерү** **3)Татар телен өйрәнүгә теләк булдыру** **Дидактик уен «Өйдә кем яши?»** **Уен ситуациясе «Әби белән бабай бездә кунакта».** *(Аудиоязманы тыңлау, кушылып җырлау.)* **Җырлы-биюле уен «Минем өем».** *Аудио (1 нче кисәк)* **Дәфтәрдә эш. 1 нче бирем «Угости».**	Күрсәтмә рәсемнәр: әти, әни, кыз, малай, эт Акбай, песи Мияу, әби, бабай. Битлекләр: әти, әни, кыз, малай, эт Акбай, песи Мияу, әби, ба-бай. Аудиоязма 1. Эш дәфтәре.
Сентябрь I атна 1.2	**Тема:** «Шалкан» әкияте	**1)Яңа сүз кертеп сүзлекне баету** **2)диалогик сөйләм үстерү** **3)Тел өйрәнүгә кызыксыну булдыру**	Күрсәтмә рәсемнәр: әти, әни, кыз, малай,

	Сүзлек: шалкан әти әни кыз малай Әби Бабай песи	**Дидактик уеннар «Өйдә кем яши?», «Кем юк?» Уен ситуациясе «Кем анда?»** **Әйлән-бәйлән уены «Бабай шалкан утырткан». Җырлы-биюле уен «Минем өем»** *(Аудио 1 нче кисәк)* **Анимацион сюжет карау «Шалкан» әкияте.**	эт Акбай, песи Мияу, әби, бабай. Битлекләр: әти, әни, кыз, малай, эт Акбай, песи Мияу, әби, ба-бай. Аудиоязма 1.
		Өстәмә материал **Сүзле күнегү «Әйдә исәнләшик»** *(битлекләр кулланып*	.
Сентябрь II атна 2.1	**Тема:** Кишер үстерәбез. *Сүзлек:* кишер нинди?	**1)Яңа сүз кертеп сүзлекне баету** **2)хәтер сәләтен үстерү** **3)татар теле өйрәнүгә кызыксыну тәрбияләү.** **Сәхнәләштерелгән уен «Кишер үстерәбез»** **Сүзле уен «Мә кишер!»** *«Кишер» сүзе яңа сүз бирү алымнары кулланып өйрәтелә.)* **Дидактик уен «Сорап ал».**	Битлекләр:әби,бабай,песи,эт Яшелчә муляжлары

Сентябрь II атна 2.2	**Тема:** Баллы кишер. *Сүзлек:* баллы баллы кишер баллы алма зур кишер тәмле кишер	**1)Яңа сүз кертеп сүзлекне баету** **2)диалогик сөйләм үстерү** **3)Тел өйрәнүгә кызыксыну булдыру** **Сүзле уен** **«Мә кишер!»** **Дидактик уен «Нинди кишер?»** **Хәрәкәтле-сүзле уен «Яшелчәләр».** **Уен «Куян күчтәнәче».** **Уен ситуациясе «Балаларны сыйла!».**	Кечкенә кишер, алма. Уенчык куян, кәрзин. Кишер, алма муляж- лары.
II Атна 2.3	Тема: Көзге байлык	**Бурычлар һәм эш төрләре:** **1)Алда өйрәнгән сүзләрне уеннарда активлаштыру.** **2)В.В.Воскобовичның үстерелешле уеннарын кулланып яшелчәләр төзү.(миниларчикта төсле баулар ярдәмендә кишер,шалкан сүрәтләре булдыру.**	Җиһазлау: миниларчиклар, төсле баулар Яшелчә рәсемнәре

		3)Балаларда үстерелешле уеннарга кызыксыну уяту. **Конус театры «Бу кем? Кем юк? Кил монда!»** **Миниларчикларда уен “яшелчә җыябыз”** **Дидактик уен “Акбай белән Мияуны сыйлыйбыз”** **Ватык телефон уены.**	
Үткәрү вакыты **Сентябрь** **III атна 3.1**	**Тема** **Сүзлек** **Тема:** Куян күчтәнәче. *Сүзлек:* баллы	**Бурычлар** **1)”баллы” сүзен кулланып сүзтезмәләр ясауда күнектерү** **2)хәтер сәләтен үстерү** **3)балаларны бер-берсенең сөйләменә игътибарлы булуда күнектерү**	**Җиһазлау** Таратма рәсемнәр: чиста кишер (алма), пычрак кишер (алма), зур кишер (алма). Кечкенә кишер (алма). Уенчык куян. Кәрзин. Һәр балага җитәрлек кишер, алма муляжла- ры. Аудиоязма 3.
		Уен: «Куян күчтәнәче». **Уен ситуациясе: «Балаларны сыйла!».** **Аудиоязманы тыңлау, кушылып җырлау.** *Аудио (3 нче кисәк)*	

Сентябрь **III атна 3.2**	**Тема:** Бар матур бакча. *Сүзлек:* баллы (тәм-ле) кишер, баллы алма, зур кишер	**1)Алда өйрәнелгән сүзләрне уеннарда активлаштыру** **2)балаларның аң сәләтен үстерү**	Кечкенә кишер, алма. Уенчык куян, кәрзин. Кишер, алма муляж- лары.
		Дидактик уен **«Серле кәрзин».** **Уен ситуациясе** **«Сыйла!»** **Хәрәкәтле-сүзле** **уен «Яшелчәләр».** **Дәфтәрдә эш. 1 нче бирем «Угости».**	
		Өстәмә материал	Хрестоматия «Балачак аланы».
		«Шалкан» әкиятен рус телендә уку. **Түгәрәк уен «Бар матур бакча»** *(битлекләр кулланып)*	
Сентябрь **IV атна 4.1**	**Тема:** Серле кәрзин. *Сүзлек:* ничә?	**1)Яңа сүз кертеп сүзлекне баету** **2)Балаларның хәтер сәләтен үстерү** **3)Татар телендә сөйләшү теләге булдыру** **Уен ситуациясе «Акбай күчтәнәче»**. *Аудио (4 нче кисәк)* **Дидактик уен «Серле кәрзин»**	Һәр балага җитәрлек кишер муляжлары. Уенчык эт. Кәрзин. Уенчыклар: куян, эт, песи, курчак, аю. Аудиоязма 4–5. Эш дәфтәре.

	сана	**Үстерешле уен «Ничә, әйт».** *Аудио (5 нче кисәк).* **Уен ситуациясе «Сыйла!»** **Дәфтәрдә эш. 2 нче бирем «Угости зайцев».**	
Сентябрь **IV атна 4.2**	**Тема:** Бар матур бакча. *Сүзлек:* баллы кишер зур тәмле кишер бәрәңге суган кыяр	**1)Яңа сүзләр кертеп сүзлекне баету** **2)диалогик сөйләмне үстерү**	Битлекләр: кишер, алма, руль. Аудиоязма 6.
		Аудиоязманы тыңлау, кушылып җырлау. *Аудио (6 нчы кисәк)* **Җырлы-биюле уен «Бар матур бакча».** **Эстафета уены «Кем командасы тизрәк җыя?»** **Уен ситуациясе «Сорап ал!»**	
		Өстәмә материал	Хрестоматия «На поляне детства» (38, 70 с.).
		«Сөмбелә» бәйрәмендә чыгыш ясар өчен балаларны әзерләү, ике телдә шигырьләр ятлау. **Җырлы-биюле уен «Бар матур бакча».**	Җиһаз
IV Атна 4.3	Тема: Мишик Акбай Һәм Мияуда кунакта	**Бурычлар:** **1)"Яшелчәләр" темасына кагылышлы сүзләне уенарда активлаштыру.** **2)В.В.Воскобовичның шәмәхә урманы герое Мишик схемалар буенча яшелчәләрнең сыйфатларын билгеләргә "ярдәм итә"** **3)Балаларда тырышлык, ярдәмчеллек тәрбияләү.**	лау: шәмәхә урман, Бияләй театры геройлары Акбай һәм Мияу, Мишик

	Сүзлек: Кишер, Суган. Кыяр, кәбестә	**Уен ситуациясе «Мишик кунакка килгән»** **Дидактик уен «Яшелчә турында сөйлә».** **Җырлы-биюле уен «Бар матур бакча»**	
Октябрь I **атна 1.1** Төп белем бирү эшчәнлеге	**Тема:** Серле ян-чык. *Сүзлек:* суган бәрәңге 1–10 га кадәр санау	**1)Унга кадәр санарның татарча әйтелеше белән таныштыру** **2)хәтер сәләтен үстерү** **3)татарча сөйләшүгә теләк булдыру** **Дидактик уен «Серле янчык».** **Дидактик уен «Сана!»** **Уен ситуациясе «Әби кунакка килгән»**	Серле янчык. Һәр балага җитәрлек төрле зурлыктагы му- ляжлар: кишер, суган, бәрәңге. Әби (курчак). Кәрзин. Аудиоязма 7.
Үткәрү вакыты	**Тема** **Сүзлек**	**Бурычлар Эш төрләре**	**Җиһазлау**
Октябрь I **атна 1.2** (режим вакыты)	**Тема:** Яшелчәләр кибете.	**1)Алда өйрәнгән сүзләрне уеннарда активлаштыру** **2)хәтер сәләтен үстерү**	Кишер, алма, суган, бәрәңге, кыяр муляж-лары.

	Сүзлек: кыяр суган кәбестә бәрәңге	**Үстерешле диалог «Мин сатам, син ал». Сүзле уен «Нинди? Ничә?»** **Дидактик уен «Сана!»** **Татар халык уены «Тимербай».** **Сюжетлы-рольле уен «Яшелчәләр кибете».**	
		Өстәмә материал	бармак театры өчен курчак- лар.
		Уку А.Алиш «Пчела и Оса». Хрестоматия «На поляне детства», 163 с. *(Эчтә- леге буенча әңгәмә.)*	
Октябрь **II атна 2.1** Төп белем бирү эшчәнлеге	**Тема:** Серле кәрзин. *Сүзлек:* кыяр	**1) Яңа сүз кертеп сүзлекне баету** **2)хәтер сәләтен үстерү** **3)татар телен өйрәнүгә кызыксыну тәрбияләү** **Уен ситуациясе «Бабай кунакка килгән»** **Дидактик уен «Сана, ничә кыяр?»** **Уен ситуациясе «Сорап ал!»** **Сүзле уен «Нинди?»** **Җырлы-биюле уен «Бар матур бакча».** **Дәфтәрдә эш. 3 нче бирем «Огород».**	Бабай (курчак). Кәрзин. Һәр балага җитәрлек муляжлар: кыяр, кишер, суган, бәрәңге. Битлекләр: кишер, суган, кыяр, бәрәңге. Руль. Аудиоязма 8. Эш дәфтәре.

Октябрь **II атна 2.2** (режим вакыты)	**Тема:** Уйный-уйный эшлибез. *Сүзлек:* кыяр суган кәбестә бәрәңге кишер	**1)алда өйрәнгән сүзлекне уеннарда активлаштыру** **2)диалогик сөйләм телен үстерү**	Һәр балага җитәрлек муляж: кыяр, кишер, суган, бәрәңге. Битлекләр: кишер, суган, кыяр, бәрәңге. Руль. Аудиоязма 8.
		Дидактик уен «Бу нәрсә?» «Нәрсә юк?» «Нәрсә бар?» Җырлы-биюле уен «Бар безнең бакчабыз». **Анимацион сюжет карау «Уйный-уйный эшлибез».**	
		Өстәмә материал	Хрестоматия «Балачак аланы». Н.Гайсин «Уңыш җы- елды» (277 б.). Фетр театры өчен ат- рибутлар. Костюмнар. Анимацион сюжет (15 тема).
		«Уйный-уйный эшлибез» анимацион сюжетын рольләргә бүлеп уйнап карау. Уку Н.Гайсин «Уңыш җыелды». *(Эчтәлеге буенча сорауларга җавап бирү, кул эшләре яки рәсемнәр ясап дусларга бүләк итү.)*	
II Атна 2.3	Тема: “Малыш Гео яшелчәләр җыярга ярдәм итә” Сүзлек: Кыяр, Кишер,	**Бурычлар:** **1)Яшелчәләрнең сыйфатын билгеләгән сүзләрне кабатлау,урынлы куллануда күнектерү.** **2)В.В.Воскобовичның әкият образы малыш Гео игровизорда яшелчәләр ясауда күнекмәләр бирә.** **3)Үстерелешле уеннар белән кызыксыну уяту.**	Игровизорлар, малыш Гео, Яшелчәләрнең сыйфатын билгеләү өчен схемалар
		Дидактик уен “Бу нәрсә?” (тәрбияче схемалар күрсәтә ,балалар яшелчәне әйтеп бирәләр) **Уен ситуациясе «Нинди яшелчә кирәк?”**	

	Шалкан, суган	**Үстерелешле уен “Яшелчә җыябыз”** **Хәрәкәтле уен “Бар матур бакча”**	
Октябрь **III атна** **3.1** Төп белем бирү эшчәнлеге	**Тема:** Без хезмәт яратабыз! *Сүзлек:* кәбестә нинди?	**1)Яңа сүз кертеп сүзлекне баету** **2)Диалогик сөйләм телен үстерү** **3)сөйләм культурасын үстерү** **Дидактик уен** *Аудио (9 нчы кисәк)* **Сүзле уен «Ватык телефон».** **Сүзле уен «Нәрсә, нинди, ничә?»** *(Акбай кәрзиннән бер (ике-ун) кәбестә алып күрсәтә: Бу нәрсә? Нинди? Ничә?)* **Уен ситуациясе «Мин әйтәм, син күрсәт».** *Аудио (10 нчы кисәк)* **Сюжетлы-рольле уен «Яшелчәләр кибете».** *Ауд* *ио* *(11* *нче* *кис* *әк)* **Дәфтәрдә эш. 4 нче бирем «Сад».**	Кыяр, суган, кәбестә, бәрәңге муляжлары. Күрсәтмә рәсемнәр: бер кәбестә — ун кәбестә. Ясалган рәсемнәр. Аудиоязма 9–11. Эш дәфтәре.

Үткәрү вакыты	Тема	Бурычлар Эш төрләре	Җиһазлау
Октябрь **III атна** **3.2** (режим вакыты)	**Тема:** Төсле туплар. *Сүзлек:* кызыл сары сикер туп	**1)сүзлекне уеннарда активлаштыру** **2)хәтер сәләтен үстерү**	Акбай, Мияу. Рәсемнәр: кызыл, сары туп, кызыл, сары алма. Сары, кызыл туплар. Аудиоязма, 13 нче кисәк.
		Үстерешле диалог «Төсле туплар». *Аудио (13 нче кисәк)* **Хәрәкәтле уен «Туп». ИКТ-уен «Нинди төс юк?»** **Үстерешле уен «Мин нәрсә уйладым?»**	
		Өстәмә материал	муляжлар, рәсемнәр, курчак театры өчен атрибут- лар.
		Театральләштерелгән уен ситуациясе «Куян кунакка килгән». Сүзле уен «Дусларыңны сыйла». Сюжетлы-рольле уен «Яшелчәләр кибете». *(Сатучы, сатып алучылар — балалар.)*	

Октябрь **IV атна** **4.1** Төп белем бирү эшчәнлеге	**Тема:** Төсләр дөньясы. *Сүзлек:* кызыл сары сикер туп	**1)Төсләрнең әйтелешен кабатлау аера белүдә күнектерү** **2)Балаларның аң сәләтен үстерү** **3)Татарча сөйләшүгә теләк булдыру** **Уен ситуациясе «Акбай белән Мияуның төсле туплары».** *Аудио (13 нче кисәк). Аудио (13 нче (а) кисәк)* **Аудиоязманы тыңлау, кабатлау.** *Аудио (14–17 нче кисәкләр)* **Аудиоязманы тыңлау, кушылып җырлау.** *Аудио (18 нче кисәк)* **Дидактик уен «Нинди төс юк»** **Үстерешле уен «Мин нәрсә уйладым?»** **Хәрәкәтле уен «Туп».** *Аудио (19 нчы кисәк)*	Уенчык эт Акбай, песи Мияу. Таратма һәм күрсәтмә рәсемнәр: кызыл туп, сары туп, кызыл алма, сары алма. Сары, кызыл туплар. Аудиоязма 13 (а, б) — 19.
Октябрь **IV атна** **4.2** (режим вакыты)	**Тема:** Юл мажа-ралары. *Сүзлек:* кызыл, сары сикер яшел	**1)Төсләрнең атамасын кабатлау** **2)хәтер сәләтен үстерү** **Уен ситуациясе «Кемгә нинди машина?»** **Уен ситуациясе «Кемдә нинди машина, ничә?» Хәрәкәтле уен «Төсле машиналар».** **Хәрәкәтле уен «Кем тизрәк?»** **Анимацион сюжет карау «Юл маҗаралары».**	5–6 яшьлекләр өчен видео-кушымта.
IV атна	Тема:	**Бурычлар:**	Җиһазлау:

4,3	«Кызыл,сары ,яшел»	**1)Төсләрнең атамаларын дөрес әйтелешен кабатлау, төсләрне аера белүдә күнектерү.** **2)В.В.Воскобовичның "Чудо-соты", "Чудо-крестиклар" кулланып светофор төзүдә күнектерү** **3)Юл йөрү кагыйдәләрен өйрәнергә теләк булдыру.** **Үстерелешле уен "Светофор төзибез"** **Дидактик уен "нинди төс?"** **Уку Ш.Галиев «Светофор».** **Уку Р.Валеева «Весёлый светофор».** Хрестоматия «На поляне детства», 153-154 с.	Хрестоматия «На по- ляне детства». Р.Валеева «Весёлый светофор» (153–154 с.). Анимацион сюжет (18 тема). "Чудо-соты"уены ."чудо-крестики"уены
Ноябрь **I атна** **1.1**	**Тема:** Төсләр дөньясы. *Сүзлек:* яшел	**1)Яңа сүз кертеп сүзлек баету** **2)диалогик сөйләм телен үстерү** **3)сөйләм культурасын үстерү** **Уен ситуациясе «Яшел туп».** **Дидактик уен «Нинди туп юк?»** **Дәфтәрдә эш. 5 нче бирем «Слушай, найди, отметь».**	Күрсәтмә рәсемнәр: яшел, кызыл, сары алмалар, туплар. Эш дәфтәре, каран- дашлар. Аудиоязма 20. Интерактив такта.

		Аудиоязманы тыңлау, кушылып җырлау. **Дәфтәрдә эш. 5 нче бирем «Слушай, найди, отмет**	
Ноябрь **I атна** **1.2**	**Тема:** Уңыш бәйрәме. *Сүзлек:* нәрсә бар? нәрсә кирәк?	**1) «Нәрсә кирәк?» соравын уенда үзлектән бирә белергә күнектерү** **2)Диалогик сөйләм телен үстерү** **Үстерешле диалог «Нәрсә, нинди, ничә?»** **Дидактик уен «Тукта! Таякчык, тукта!»** **Хәрәкәтле уен «Тупны тотып ал һәм дөрес әйт!»** *(Туп белән тәрҗемәче уены.)* **Дидактик уен «Серле янчык».** **Уен-эстафета «Уңыш җыябыз».**	Муляжлар: кыяр, су- ган, кәбестә, бәрәңге. Күрсәтмә рәсемнәр: бер кәбестә — ун кәбестә. Дүрт кәрзин.
		Өстәмә материал **Уку Г.Зайнашева «Наш огород».** Хрестоматия «На поляне детства», 230 с. **Лэпбук-уен «Уйный-уйный үсәбез»** *(үткән лексиканы кабатлау)*	Хрестоматия «На поляне детства». Р.Валеева «Весёлый светофор» (230 б.), лепбук, рәсемнәр.
Үткәрү вакыты	**Тема**	**Бурычлар Эш төрләре** **1)”Нәрсә кирәк?” нинди сорауларына дөрес җавап бирүдә**	**Җиһазлау**

		күнектерү 2)Балаларның хәтерен үстерү.	
Ноябрь **II атна** **2.1**	**Тема:** Яшелчә салаты. *Сүзлек:* кирәк нәрсә кирәк? нинди?	**Уен ситуациясе «Салат өчен нәрсә кирәк?»** **Үстерешле уен «Нәрсә, нинди, ничә?»** *(Диалоглар балалар арасында үткәрелә.)* Хәрәкәтле уен “уңыш җыябыз”	Муляжлар: кишер, суган, кәбестә, бәрәңге, помидор, кыяр. Аудиоязма 21, 21 (а).
Ноябрь **II атна** **2.2**	**Тема:** Кем эшлә- ми, шул ашамый. *Сүзлек:* нәрсә бар? нәрсә кирәк?	**1)»Яшелчә темасына кагылышлы сүзләрне уеннарда кабатлау** **2)балаларның хәтерен ныгыту.** **Дидактик уен «Әнигә булышабыз».** **Уен ситуациясе «Куянны сыйлыйбыз».** **Анимацион сюжет «Кем эшләми, шул ашамый»**	5–6 яшьлекләр өчен видео-кушымта. Анимацион фильмнар дискы. Яшелчә муляжлары. Уенчык куян
II атна 2.3	Тема: «Без бик үнган	**Бурычлар:** **1)бердән алып унга кадәр булган саннарны кабатлау .** **2)В.В.Воскобовичның үстерелешле уены “Шнур-малыш”**	

	балалар» Сүзлек: Саннар 1-10	**ярдәмендә саннарны төзү алымнарын өйрәтү.** **3) Устерелешле уеннарга кызыксыну тәрбияләү.** **Театральләштерелгән уен «Кем эшләми, шул ашамый».** **Дидактик уен “яшелчәләр саныйбыз”.** **Үсстерелешле уен “Саннар төзибез”**	
Ноябрь III атна 3.1	**Тема:** Яшелчә ю! *Сүзлек :* юа су	**1)Яңа сүз кертеп сүзлек баету** **2)балаларның хәтерен ныгыту.** **3)татар телен өйрәнүгә кызыксыну булдыру** **Уен ситуациясе «Яшелчә ю».** **Ситуатив күнегү «Яшелчә юабыз».** **Уен ситуациясе «Куянга яшелчә бир».** **Сюжетлы-рольле уен «Яшелчәләр кибете** **Дәфтәрдә эш. 6 нчы бирем «Кто что делает?**	Муляжлар: кишер, су- ган, кәбестә, бәрәңге, помидор, кыяр. Эш дәфтәре.
Ноябрь III атна	**Тема:** Яшелчәләр	**1)сорауларны үзлектән бирә белүдә күнектерү** **2)диалогик сөйләм телен үстерү**	Муляжлар: кишер, су- ган, кәбестә,

3.2	кибете. *Сүзлек:* нәрсә кирәк? нинди? ничә?	**Уен ситуациясе «Яшелчә юабыз». Сюжетлы-рольле уен «Яшелчәләр кибете».** **Хәрәкәтле уен «Нәрсә әйтәм, шуны тап!»** **Дәфтәрдә эш. 4 нче бирем: «Сад» (ИКТ-уен).**	бәрәңге, помидор, кыяр. Күрсәтмә рәсемнәр: бер кәбестә — ун кәбестә.
		Өстәмә материал	Би-ба-бо курчаклары, рәсемнәр, фланелеграф.
		Контурлы рәсемнәрне буяу һәм алар турында сөйләү. **Фланелеграфта рәсемнәр белән уен «Бу нәрсә? Нишли?»**	
Үткәрү вакыты	**Тема** **Сүзлек**	**Бурычлар Эш төрләре** **1)”Нәрсә бар” соравын үзлектән куя белүдә күнектерү** **2)сөйләм культурасын үстерү**	**Җиһазлау**

Ноябрь **IV атна** **4.1**	**Тема:** Уйныйбыз да, җырлыйбыз да. *Сүзлек:* нәрсә бар?	**Җырлы-биюле уен «Кемгә нәрсә кирәк?»** *Аудио (22 нче кисәк)* **Дидактик уен «Серле кәрзин».** *(Уңыш бабай керә. Кәрзинендә яшелчәләр.)* **Җырлы-биюле уен «Кәрзиндә нәрсә бар?»** **Уен-эстафета «Уңыш җыябыз».**	Һәр балага җитәрлек төрле зурлыкта муляжлар: суган, кишер, кыяр, кәбестә, бәрәңге, алма, (кызыл, сары, яшел). Аудиоязма 22, 22 (а) (фонограмма), 24.

Ноябрь **IV атна 4.2** (режим вакыты)	**Тема:** Ашханә. *Сүзлек:* аш ботка аша эч	**1)Яңа сүзләр кертеп сүзлекне баету** **2)Диалогик сөйләм телен үстерү** **3)сөйләм культурасын үстерү** **Ситуатив уен «Иптәшеңне сыйла!»** *Аудио (28 нче кисәк)* **Хәрәкәтле уен «Кайнар бәрәңге».** **Сюжетлы-рольле уен: «Ашханә».** **Җырлы-биюле уен 2Кәрзиндә нәрсә бар?»**	Күрсәтмә һәм таратма ашамлык рәсемнәре: ипи, сөт, чәй, аш, ботка.
IV атна 4.3	Тема: "Сыйланабыз"сүзлек: Аш.ботка. Аша, эч. Уйна,йокла ,сикер	**Бурычлар:** **1)"Ашамлыклар " темасына кагылышлы сүзләрне уеннарда кабатлау.** **2)В.В.Воскобовичның устерелешле уеннары "Чудо-соты","чудо-крестики" кулланып пиктограммалар ясауда күнектерү.(аша.эч.Уйна,йокла.сикер).** **3) балаларда кунакчыллык тәрбияләү.** **Командир уены** **Төзү уены «Без нәни архитекторлар»** **«Гаилә белән бакчада» ситуациясен уйнап карау.** **Уку Йолдыз «Тылсымлы сүзләр».** **Җырлы-биюле уен «Кәрзиндә нәрсә бар?»**	Хрестоматия «Балачак аланы». Йолдыз «Тылсымлы сүзләр» (362 б.). Пиктограммалар.төзү схемалары,чудо-крестики уены,чудо-соты уены.

Декабрь **I атна** **1.1** Төп белем бирү эшчәнлеге	**Тема:** Ашамлык-лар. *Сүзлек:* аш ботка	**1)Сүзләрне уеннарда активлаштыру** **2)Балаларның аң сәләтен үстерү** **Аудиоязманы тыңла** *Аудио (25 нче кисәк) «Слушай!» — «Тыңла!»* **Аудиоязманы тыңлау, кабатла***) Аудио (26 нчы кисәк)* **Дидактик уен «Дөрес күрсәт».** *Аудио (27 нче кисәк)* **Сюжетлы-рольле уен «Ашханә»** **Аудиоязмадан җыр тыңлау, кушылып җырлау.** *Аудио (28 нче кисәк)* **Дәфтәрдә эш. 7 нче бирем «Угости» (ИКТ-уен).**	Күрсәтмә һәм таратма ашамлык рәсемнәре: ипи, сөт, чәй, аш, ботка. Аудиоязма 25–28. Эш дәфтәре.
Декабрь **I атна** **1.2** (режим вакыты)	**Тема:** Кибеттә. *Сүзлек:* саннар төсләр яшелчәләр ашамлыклар	**1)Алдагы өйрәнелгән лексиканы кабатлау** **2)Балаларның хәтерен ныгыту.** **3)Аралашу теләге булдыру.** **Үстерешле уен «Нәрсә? Нинди? Ничә?»** **Сүзле-хәрәкәтле уен «Бүләкләр».** «Балачак аланы», 335 б. **Сюжетлы-рольле уен «Кибет».**	Таратма ашамлык рәсемнәре: ипи, сөт, чәй, аш, ботка. Һәр балага җитәрлек төрле зурлыкта му-ляжлар: суган, кишер, кыяр, кәбестә, бәрәң-ге, алма.
		Өстәмә материал	Хрестоматия «На по-

			ляне детства».
		Уен ситуациясе «Аюны сыйла!» **Уку Р.Батулла «Медведи».** Хрестоматия «На поляне детства» **Өстәл театры «Гаилә», «Кем юк?»**	Нурбәк, Р.Батулла «Медведи» (147 с.). Бияләй театры, өстәл театры өчен атрибут-лар, рәсемнәр.
Үткәрү вакыты	**Тема** **Сүзлек**	**Бурычлар Эш төрләре** **1)"Ашамлыклар" темасына кагылган сүзләрне кабатлау** **2)Диалогик сөйләм телен үстерү**	**Җиһазлау**
Декабрь **II атна** **2.1**	**Тема:** Аю кунакка килгән. *Сүзлек:* аш ботка сөт чәй ипи тәмле баллы	**Үстерешле диалог «Кунак килгән».** **Уен ситуациясе «Аюны сыйла».** **Дидактик уен «Аю бүләкләре».** **Дәфтәрдә эш. 8 нче бирем «Раскрась рисунки».**	Буяу өчен таратма рәсемнәр: өч туп, ике куян, кишерләр, бер аю, бер курчак, кыяр, кәбестә, суган, зур туп, песи, эт. Аю, куян битлеге. Төрле зурлыкта яшелчә муляжлары: кишер, кәбестә, алма. Эш дәфтәре.
Декабрь	**Тема:**		Буяу өчен рәсемнәр:

II атна **2.2** (режим вакыты)	Кунак килгән *Сүзлек* саннар төсләр яшелчә ләр	1)Алда өйрәнелгән лексиканы кабатлау 2)Балаларның хәтер сәләтен үстерү 3)татар телендә сөйләшү теләге тәрбияләү **Үстерешле диалог «Кунак килгән», «Кунакны сыйла!»** **Хәрәкәтле уен «Катып кал!»** **Дидактик уен «Дөрес күрсәт!»** **Сюжетлы-рольле уен «аюны сыйла».**	3 туп, 2 куян, кишер-ләр, 1 аю, 1 курчак, яшелчәләр, зур туп, песи, эт. Яшелчә муляжлары.
II атна 2.3	Тема: Шәмәхә урманда гномнар белән очраш Сүзлек: Кызыл,сары ,яшел	**Бурычлар:** **1)Төсләрнең атамаларын белүне уеннарда активлаштыру.** **2)В.В.Воскобовичның устерелешле уен гномнары ярдәмендә кызыл (кохле).яшел(зеле) сары (Желе) төсләрне,аера белүдә күнектерү.** **3)Балаларның хәтерен ныгыту.** **Уен ситуациясе «Танышу»** **Дидактик уен «Мин нинди гном?»** **Устерелешле уен «бүләк өләшү»** **Җырлы уен»Туп-туп».**	Җиһазлау: Үстерелешле уен гномнары.төрле төстә туплар

Декабрь **III атна** **3.1** Төп белем бирү эшчәнлеге	**Тема:** Кем нәрсә ярата? *Сүзлек:* яратам	**1)Яңа сүз кулланып сүзлекне баету** **2)Диалогик сөйләм телен үстерү** **Өстәл театры «Кем нәрсә ярата?»** **Уен ситуациясе «нәрсә яратасың?"** **Җырлы –биюле уен"кәрзиндә нәрсә бар?"** **Дидактик уен "Кем нәрсә ярата"**	Өстәл театры атрибут-лары: эт, песи, куян, аю. Аудиоязма 29.
Декабрь **III атна** **3.2** (режим вакыты)	**Тема:** Өстәл театры «Кем нәрсә ярата?»	**Бурычлар:** **1) «Яратам» сүзен кулланып җөмлә төзүдә күнектерү.** **2) Диалогик сөйләм үстерү** **3)Балаларда татар телендә аралашу теләге тәрбияләү.** **Схема- рәсемнәр кулланып җөмлә төзүдә күнектерү.** **Өстәл театры күрсәтү.әңгәмә.**	

		Җырлы-биюле уен «Кәрзиндә нәрсә бар?» *Аудио (22 нче кисәк)* **Сүзле уен «Ватык телефон».**	
	Сүзлек: яратам	**Өстәмә материал** **Театральләштерелгән уен ситуациясе «Кем нәрсә ярата?»** *(Әти-әниләргә күрсәтү.)*	Курчак театры өчен атрибутлар.
Үткәрү вакыты	**Тема** **Сүзлек**	**Бурычлар Эш төрләре** **1)Яңа сүз кертеп сүзлекне баету** **2)Хәтер сәләте үстерү** **3)Балаларның сөйләм культурасын үстерү**	**Җиһазлау**
Гыйнвар **II атна** **2.1** Төп белем бирү эшчәнлеге	**Тема:** Туган көн. *Сүзлек:* кашык тәлинкә	**Уен ситуациясе «Савыт-саба сайлыйбыз».** *Аудио (30 нчы кисәк)* **Аудиоязманы тыңлау һәм кабатлау.** *Аудио (31 нче)* **Сүзле уен «Тыңла, күрсәт, кабатла».** *Аудио (32 нче кисәк)* **Сүзле уен «Ватык телефон».** **Сүзле уен «Дөрес әйт».** **Үстерешле диалог «Сорап ал».** *Аудио (33 нче кисәк)* **Дәфтәрдә эш. 9 нчы бирем: «Предложи медведям посуду»**	Һәр балага җитәрлек төрле зурлыктагы уенчык: кашык, тә-линкәләр. Курчак. Өстәл. Аудиоязма 30–33. Эш дәфтәре.

<table>
<tr><td rowspan="4">Гыйнвар
II атна
2.2
(режим вакыты)</td><td rowspan="4">Тема:
Курчак Алиягә булыш

Сүзлек:
тәлинкә
кашык</td><td>1)Алда өйрәнгән сүзләрне уеннарда кабатлау
2)хәтер сәләтен үстерү</td><td rowspan="2">Һәр балага җитәр- лек төрле зурлыктагы һәм төстәге (сары, кызыл, яшел, зәңгәр) савыт-саба: тәлинкә, кашык, чынаяк рәсемнәре.</td></tr>
<tr><td>Уен ситуациясе «Савыт-саба ю».
Дидактик уен «Курчак Алиягә булыш».
Хәрәкәтле уен «Күңелле трамвай». (Саннарны кабатлау.)
Сүзле уен «Ватык телефон».
Дәфтәрдә эш. 9 нчы бирем</td></tr>
<tr><td>Өстәмә материал</td><td rowspan="2">Табышмак төзү өчен атрибутлар.
К.В. Закирова «На поляне детства» (170 с.).</td></tr>
<tr><td>Сүзле уен «Бу кем?
Уку Ш.Галиев «Помощник».</td></tr>
<tr><td rowspan="2">II атна
2.3</td><td rowspan="2">Тема:
Кунаклар кө тәбез
Сүзлек:
Кашык,
Тәлинкә,
чынаяк:</td><td>Бурычлар:
1)»Савыт-саба» темасына кагылган сүзләрне уеннарда активлаштыру.
2) В.В.Воскобовичның үстерелешле уеннарыннан миниларчиклар һәм төсле баулар кулланып савыт-саба сүрәтләрен төзү.
3) Балаларда кунакчыллык тәрбияләү.</td><td rowspan="2">Җиһазлау:
Миниларчиклар,
Төсле баулар,рәсемнәр</td></tr>
<tr><td>Уен ситуациясе «Чәй табыны әзерлибез”
Миниларчикларда эш “Савыт-саба “ төзү.
Сүзле уен “Төсле чынаяк”</td></tr>
</table>

Гыйнвар **III атна** **3.1** Төп белем бирү эшчәнлеге	**Тема:** Чәй табыны әзерлибез. *Сүзлек:* чынаяк	**1)Яңа сүз кертеп сүзлекне баету** **2)Диалогик сөйләм телен үстерү** **3Татар телендә аралашу теләге булдыру.** **Уен ситуациясе «Чәй табыны әзерлибез».** *Аудио (34 нче кисәк)* **Сүзле уен «Тыңла, күрсәт, кабатла!»** *Аудио (35–36 нчы кисәк)* **Сүзле уен «Төсле чынаяк».** **Уен ситуациясе «Курчак, Алиягә чәй табыны әзерләргә булышам»**	Һәр балага җитәр- лек төрле зурлыктагы һәм төстәге (сары, кызыл, яшел, зәңгәр) савыт-саба: тәлинкә, кашык, чынаяк муляж- лары, рәсемнәре.
Гыйнвар **III атна** **3.2** (режим вакыты)	**Тема:** Өч аю. *Сүзлек:* тәлинкә кашык чынаяк	**1)»Савыт-саба» темасына кергән сүзләрне кабатлау** **2)балаларның аң сәләтен үстерү** **3)Татар телендә аралашу теләге булдыру**	Һәр балага җитәрлек таратма рәсемнәр: тә-линкә, кашык,чынаяк. Аудиоязма 34
		Сүзле уен «Тыңла, күрсәт, кабатла». *Аудио (34 нче кисәк)* **Татар халык уены «Чүлмәк сатыш».** *(Сан, төсләрне ныгыту.)* **Анимацион сюжет карау «Өч аю».**	
		Өстәмә материал	К.В. Закирова «На по-ляне детства» (147 с.).

		Уку Р.Батулла «Медвежонок Аппас». Хрестоматия «На поляне детства», 12 с. **Уку Б.Рәхмәт «Аш вакыты».**	Курчак театры атрибутлары. Р.Ш. Халикова «Раушан көзге» хрестоматиясе (95 б.).
Үткәрү вакыты	**Тема** **Сүзлек**	**Бурычлар Эш төрләре** **1)Яңа сүз кертеп сүзлекне баету** **2)Балаларның хәтерен үстерү .** **3)Диалогик сөйләм телен үстерү.**	**Җиһазлау**
Гыйнвар **IV атна** **4.1** Төп белем бирү эшчәнлеге	**Тема:** Төсле чынаяклар. *Сүзлек:* зәңгәр	**Сүзле уен «Зәңгәр чынаяк».** *Аудио (37 нче кисәк)* **Сүзле уен «Төсле чынаяк»** **Сюжетлы-рольле уен «Савыт-саба кибете»** **Дәфтәрдә эш. 10 нчы бирем «Найди чайную пару».**	Кызыл, сары, яшел төстәге уенчык кашыклар, тәлинкәләр, чынаяклар яки рәсемнәр. Аудиоязма 37. Эш дәфтәре.
Гыйнвар **IV атна** **4.3**	**Тема:** Чисталык - та — матурлык.	**1)”Савыт-саба” темасына кагылган сүзләрне уеннарда кабатлау** **2)В.В.Воскобовичның үстерелешле уеннарыннан миниларчиклары һәм төсле баулар ярдәмендә “савыт-сабалар” кибете булдыру.**	Һәр балага җитәрлек таратма рәсемнәр: тәлинкә, кашык, чынаяк. Анимацион сюжет (36 тема).

	Сүзлек: зәңгәр	**3)балаларның үстерелешле уеннар белән кызыксынуын арттыру.**	
		Үстерелешле уен «Савыт-саба» кибете ачабыз. **Сүзле уен «Ватык телефон», «Тыңла, күрсәт, кабатла».** **Анимацион сюжет «Чисталыкта — матурлык».**	
		Өстәмә материал: **Уку «Әнигә булышам» Н.Мадъяров**	«Балачак аланы»
Февраль **I атна** **1.1** Төп белем бирү эшчәнлеге	**Тема:** Туган көнгә яңа киемнәр. *Сүзлек:* күлмәк	**1)Яңа сүз кертеп сүзлекне баету** **2)хәтер сәләтен үстерү** **3)татар халкының милли культурасы белән кызыксыну уяту** **Уен ситуациясе «Яңа күлмәк».** **Сүзле уен «Төсле күлмәкләр».** **Уен «Ватык телефон»** **Дидактик уен «Нәрсә юк?»**	Тартмада төрле төстә-ге футболкалар, күл-мәкләр, сарафаннар.

<table>
<tr>
<td rowspan="4">Февраль
I атна
1.2
(режим вакыты)</td>
<td rowspan="4">Тема:
Киемнәр кибете.

Сүзлек:
күлмәк
чалбар</td>
<td>1)Яңа сүз кертеп сүзлекне баету
2)Диалогик сөйләм теле үстерү</td>
<td rowspan="2">Һәр балага җитәрлек таратма рәсемнәр: футболкалар, күлмәкләр, сарафаннар, чалбарлар.</td>
</tr>
<tr>
<td>Сюжетлы-рольле уен «Киемнәр кибете».
Аудио тыңлау, кушылып җырлау (38 нче кисәк).
Хәрәкәтле уен «Командир».
Анимацион сюжет «Киемнәр кибетендә».</td>
</tr>
<tr>
<td>Өстәмә материал</td>
<td rowspan="2">К.В. Закирова «Балачак аланы» (38 с.).
Ковробук.</td>
</tr>
<tr>
<td>«Кибеткә бардым, күлмәк, чалбар алдым». (Ковробукта кибет уены.)</td>
</tr>
</table>

Февраль **II атна** **2.1** Төп белем бирү эшчәнлеге	**Тема:** Курчакны киендер. *Сүзлек:* чалбар	**1)Яңа сүз кертеп сүзлек баету** **2)хәтер сәләтен үстерү** **3)Бер-берсе белән аралашуга кызыксыну уяту** **Уен ситуациясе «Яңа чалбар».** **Сүзле уен «Төсле чалбарлар».** **Уен «Ватык телефон».** **Дидактик уен «Курчакны киендер** **Аудиоязманы тыңлау, кушылып җырлау.** **Җырлы-биюле уен «Матур».** *Аудио (38 нче кисәк)* **Дәфтәрдә эш. 11 нче бирем «Раскрась одежду».**	Тартмада төрле төстәге футболкалар, күлмәкләр, сарафаннар, чалбарлар. Кәгазьдән ясалган кыз, малай курчаклары һәм киемнәре. Эш дәфтәре.
II атна 2.2	**Тема:** Без киенәбез. *Сүзлек:* күлмәк чалбар ки сал	**1)Яңа сүзләр кертеп сүзлекне баету** **2)Балаларның хәтерен үстерү** **Сюжетлы-рольле уен «Киемнәр кибете».** **Уен ситуациясе «Без кунакка барабыз»** **Дәфтәрдә эш 11 нче бирем**	Киемнәр: күлмәк, чалбар, сарафан, футболка. Дәфтәрдә эш.
II атна 2.3	Тема: «Без оста тегүчеләр»	**Бурычлар :** **1) «Киемнәр» темасына кагылган схзләрне уеннарда активлаштыру.**	Шнур-затейниклар. Курчак киемнәре

	Сүзлек: Күлмәк Чалбар Ки сал	**2)ВВ.Воскобовичның үстерелешле уеннарыннан «шнур-затейниклар кулланып киемнәр сүрәтен төзү.** **3)аралашу тәртибе тәрбияләү.** **Үстерелешле уен “без оста тегүчеләр”.** **Дидактик уен “ курчакны киендер”.** **Җырлы-биюле уен “матур күлмәк”** **“Әкият илендә” телевизион тпшыруын язмада карау.** **Тапшыру эчтәлеге буенча әңгәмә уздыру.**	Кием төшерелгән рәсемнәр
Февраль **III атна** **3.1** Төп белем бирү эшчәнлеге	**Тема:** Киенергә ярдәм ит.	**Бурычлар :** **1) “Киемнәр” темасынана кагылышлы сүзләрне уеннарда активлаштыру.** **2)Балаларның хәтерен ныгыту.** **3) Гади диалогларда катнашу теләге тәрбияләү.**	**Җиһазлау:** **Курчак киемнәре** **Кәгазь курчаклар**

	Сүзлек: Ки сал	**Уен ситуациясе «Курчакларны киендер».** *Аудио (39 нчы кисәк) (* **Дидактик уен «Курчакны киендер».** **Дәфтәрдә эш. 12 нче бирем «Предложи новый наряд».** **Җырлы-биюле уен «Матур күлмәк».** **Сүзле уен «курчагым йокла».**	Кәгазьдән ясалган таратма һәм күрсәтмә кыз, малай курчаклары. Уенчык кыз, малай курчаклары. Киемнәр: күлмәк, чалбар, сарафан, футболка. Дәфтәрдә эш.
Февраль **III атна** **3.2** (режим вакыты)	**Тема:** Курчакларга булышабыз. *Сүзлек:* күлмәк чалбар ки	**1)Яңа сүзләр кертеп сүзлекне баету** **2) «Ки» «сал» фигылләрен урынлы кулланууда күнектерү**	Уенчык кыз, малай курчаклары. Аудиоязма №39, 43.
		Уен ситуациясе «Курчакларга булыш». *Аудио (39 нчы кисәк)* **Дидактик уен «Курчакны чишендер, киендер».** **Хәрәкәтле уен «Тупны бир — татарча әйт».** **Уен ситуациясе «Курчакны йоклат».** **Аудиоязма «Бишек җыры»** *(43 нче кисәк).*	
		Өстәмә материал	К.В. Закирова «Балачак аланы» (135,

	сал	**Театральльәштерелгән уен ситуациясе «Күлмәк, чалбар алабыз, без кунакка барабыз».**	138–139 б.). Концерт өчен атрибутлар. К.В. Закирова «Уйный-уйный үсәбез» (91 б.) Диск «Бииләр итек-читекләр». Трэк 1.
Февраль **IV атна** **4.1** Төп белем бирү эшчәнлеге	**Тема:** Алия йокларга җыена. *Сүзлек:* сал йокла	**1)Алда өйрәнелгән сүзләрне уеннарда кабатлау** **2)Балаларның аң сәләтен үстерү** **3) татар телендә аралашу теләге тшрбияләү.** **Уен ситуациясе «Курчакларга булыш».** *Аудио (40 нчы кисәк)* **Аудиоязманы тыңлау. «Слушай!» — «Тыңла!»** *Аудио (41 нче кисәк)* **Дидактик уен «Курчакны чишендер».** *Аудио (42 нче кисәк)* **Уен ситуациясе «Курчакны йоклат».** **Аудиоязма «Бишек җыры».** *Аудио (43 нче кисәк)*	Күрсәтмә кәгазь курчаклар, күлмәкләр, чалбарлар. Уенчык кыз, малай курчаклары. Балалар санынча кәгазь курчаклар, күлмәкләр, чалбарлар. Аудиоязма 40-42.
Февраль **IV атна** **4.2** (режим вакыты)	**Тема:** Кибеттә. *Сүзлек:* күлмәк чалбар	**1) “киемнәр “темасына кагылган сүзләрне уеннарда кабатлау** **2)Балаларның хәтерен үстерү** **3)татар телендә аралашу теләге булдыру** **Сюжетлы-рольле уен «Киемнәр кибете».** **Җырлы-биюле уен «Матур».** *Аудио (38 нче кисәк)* **Эстафета уены «Көчлеләр, җитезләр».**	Төрле төстәге күлмәкләр. Аудио №38. Эстафета уены өчен атрибутлар. Эш дәфтәре.

	ки сал нәрсә кирәк?	**Дәфтәрдә эш. 12 нче бирем «Предложи новый наряд»**	
		Өстәмә материал	. «Туган телдә сөйләшәбез» методик комплектына өстәмә. (Аудио №30–31.) Анимацион сюжет (39 тема).
		Анимацион сюжет карау «Киемнәр кибетендә».	
IV атна **4.3**	**Тема** **“Без кием сайлыйбыз”** **Сүзлек** **Күлмәк** **Чалба**	**Бурычлар Эш төрләре** **1) В.В.Воскобовичның үстерелешле уеннарыннан миниларчиклар һәм төсле баулар кулланып “киемнәр сайлау”(гаилә әгзалары төшерелгән рәсемнәрне киемнәр төшерелгән рәсемнәр белән баулар ярдәмендә берләштерү).** **2)диалогик сөйләм телен үстерү.** **3) Балаларны сатучы һәм сатып алучы рольләрен уйный белүдә күнектерү.**	**Җиһазлау:**

	р **Ки** **сал**	**Үстерелешле уен “Без кием сайлыйбыз”** **Сюжетлы-рольле уен “Киемнәр кибетендә”.** **Дидактик уен “курчакны чишендер, чиста кием кидер”.** **Дидактик уен “киемнәрне тартмага тутыр”.**	
Март **I** **атна** **1.1** Төп белем бирү эшчәнлеге	**Тема:** Хәерле көн. *Сүзлек:* бит кул хәерле көн	**1)ягымлы сүзләрне урынлы куллануда күнектерү** **2)Балаларның хәтерен үстерү .** **3)әдәплелек тәрбияләү.** **Уен ситуациясе «Хәерле көн телә».** **Уен ситуациясе «Курчак юына».** **Аудиоязманы тыңлау.** *Аудио (44 нче кисәк)* **Аудиоязманы тыңлау, күрсәтү, кабатлау.** *Аудио (45 нче кисәк)* **Аудиоязманы тыңлау, күрсәтү, кабатлау.** *Аудио (46 нчы кисәк* **Аудиоязманы тыңлау, күрсәтү, кабатлау.** *Аудио (47 нче кисәк)* **Үстерелешле диалог «Иптәшеңне юынырга чакыр».** **Аудиоязмадан җыр тыңлау, кушылып җырлау.** *Аудио (48 нче кисәк)* **Дәфтәрдә эш. 13 нче бирем «Кто что делает?»**	Төрле төстәге кул-мәкләр. Савыт белән су. Уенчык курчак. Аудиоязма 44–48. Дәфтәрдә эш.
Март **II** **атна**	**Тема:** Ягымлы сүзләр.	**1) Алда өйрәнгән лексиканы кабатлау** **2)диалогик сөйләм телен үстерү** **3)татарча сөйләшү теләге тәрбияләү**	Дидактик уеннар өчен атрибутлар. Аудиоязма 48.

2.2 (режим вакыты)	*Сүзлек:* өйрәнгән лексиканы ныгыту	**Уен ситуациясе «Хәерле көн телә».** **Җыр тыңлау, кушылып җырлау.** *Аудио (48 нче кисәк)* **Хәрәкәтле уен «Кайнар бәрәңге».** **Үстерелешле диалог «Иптәшеңне кунакка чакыр!»** **Ситуатив күнегүләр «Поздоровайся с Акбаем».**	
		Өстәмә материал	К.В. Закирова «На поляне детства» (52 с.). Курчак театры атрибутлары. К.В. Закирова «Әй уйныйбыз, уйныйбыз» (168 б.).
		Мультфильм карау «Өч кыз» **Җырлы-биюле уен «Зәңгәр чәчәк».**	
Март **II** **атна** **2.1** Төп белем бирү эшчәнлеге	**Тема:** Курчак белән уйныйбыз. *Сүзлек:* күлмәк чалбар ки сал	**1) «Киемнәр темасына кагылган сүзләрне кабатлау** **2)Балаларның хәтерен ныгыту.** **3)Татар телендә аралашу теләге тәрбияләү.** **Аудиоязманы тыңлау** *Аудио (48 нче кисәк)* **Дидактик уен «Курчакны юындыр».** **Дидактик уен «Курчакны киендер».** **Дидактик уен «Курчакны ашат».** **Дидактик уен «Курчакны йоклат».** **Аудиоязма «Бишек җыры».** *Аудио (43 нче кисәк)*	Дидактик уеннар өчен атрибутлар. Аудиоязма 43, 48. Эш дәфтәре.

	нәрсә кирәк?	**Дәфтәрдә эш. 14 нче бирем «Командир»**	
Март **II** **атна** **2.2**	**Тема:** Шаян уен-чыклар. *Сүзлек:* өйрәнгән лексиканы ныгыту	**1)Алда өйрәнелгән сүзләрне дидактик уеннарда кабатлау** **2)Балаларны бер-берсен тыңлый белүдә күнектерү.** **3)аралашу теләге тәрбияләү.**	Анимацион сюжет (42 тема). Сборник «365 игр для дошколят» (42 с.). Анимацион сюжет (42 тема).
		Дидактик уен «Курчакны чишендер». **Дидактик уен «Курчакны киендер».** **Хәрәкәтле уен «Два и три».** **Анимацион сюжет «Шаян уенчыклар».**	
		Өстәмә материал **Уку З.Туфайлова "Әни сүзе"**	К.В. Закирова

II атна 2.3	Тема: «Без оста куллар» Сүзлек: Өстәл Урындык карават	**Бурычлар:** **1)Җиһазлар темасына кагылган сүзләрне уеннарда кабатлау.** **2)В.В.воскобовичның үстерелешле уеннарыннан «шнур- малыш» кулланып өй җиһазлары «төзүдә» күнектерү.** **3)балаларда тырышлык ,бердәмлек тәрбияләү.**	Җиһазлау: Бала саны буенча шнур-малыш ,өй җиһазлары төшерелгән рәсемнәр, урындык
		Уен ситуациясе “Мишикка җиһаз төзибез”. **Дидактик уен “Бу нәрсә?** **Дидактик уен “Нәрсә артык?”** **Татар халык уены “Урындык белән уен”.**	
Үткәрү вакыты	**Тема**	**Бурычлар Эш төрләре** **1)Яңа сүзләр кертеп сүзлекне баету** **2)балаларны бер-берсен ишетә белүдә күнектерү**	**Җиһазлау** Өч аю уенчыгы. Төрле зурлыктагы өстәлләр, урындыклар, караватлар. Аудиоязма 49. Эш дәфтәре.
Март **III** **атна** **3.1** Төп белем бирү эшчәнлеге	**Тема:** Өстәл театры «Өч аю». *Сүзлек:* өстәл урындык карават	**Дидактик уен «Нәрсә юк».** **Сүзле уен «Ватык телефон».** **Уен ситуациясе «Аюларга карават, өстәл, урындык бир»** **Дәфтәрдә эш. 15 нче бирем «Предложи медведям мебель**	

Март **III** **атна** **3.2** (режим вакыты)	**Тема:** Маша һәм өч аю. *Сүзлек:* лексиканы ныгыту	**1) “Савыт-саба “җиһазлар “темасына кагылышлы сүзлекне кабатлау** **2)”нәрсә?” “нинди?” “ничә?сорауларына дөрес җавап бирүдә күнектерү**	Таратма һәм күрсәтмә рәсемнәр.
		Дидактик уен «Нәрсә? Нинди? Ничә?» **Сүзле уен «Ватык телефон».** **Татар халык уены «Капкалы».** **Анимацион сюжет «Маша һәм өч аю».**	
		Өстәмә материал	К.В. Закирова «На поляне детства» (204 с.). Фланелеграф өчен атрибутлар.
		Фланелеграфта әкият сөйләү «Өч аю». **Уку А.Ерикей «Четыре яблока»** *(рольләргә бүлеп).*	
Март **IV** **атна** **4.1** Төп белем бирү эшчәнлеге 0	**Тема:** Кибеттә. *Сүзлек:* өйрәнгән лексиканы ныгыту	**1)Алда өйрәнгән лексиканы уеннарда кабатлау** **2) балаларның хәтерен ныгыту.** **3) Бер-берсе белән аралашу теләге тәрбияләү.** **Сюжетлы-рольле уен «Җиһазлар кибете».** **Сүзле уен «Кибеткә бардык, бүләк алдык».** **Сюжетлы-рольле уен «Уенчыклар кибете».** *Аудио (50 нче кисәк)* **Җырлы-биюле уен «Карусель».** *Аудио (51 нче кисәк)* **Дәфтәрдә эш. 16 нчы бирем «Подарки ко дню рождения Акбая».**	Уенчыклар: аю, куян, туп, курчак, машина, эт, песи, самолёт, Аудиоязма 50–51. Эш дәфтәре.

Март **IV** **атна** **4.2** (режим вакыты)	**Тема:** Ни өчен киемнәр югалган? *Сүзлек:* лексиканы ныгыту	**1) «киемнәр»темасына кагылышлы лексиканы кабатлау** **2)Балаларның хәтерен ныгыту.** **3) диалогик сөйләмдә катнашу теләге булдыру.** **Уен ситуациясе «Курчакларга булыш!»** **Сүзле-хәрәкәтле уен «Командир».** **Анимацион сюжет «Ни өчен киемнәр югалган?** **Курчак театры «ни өчен киемнәр югалган?**	Төрле төстәге күл-мәкләр, чалбарлар. Анимацион сюжет (45 тема)
IV атна 4/3	Тема: “Без Җиһаз фабрикасында”	**Бурычлар:** **1) Алда өйрәнгән сүзләрне уеннарда кабатлау.** **2)В.В.Воскобовичның үстерешле уеннарыннан шнур-затейник кулланып өй җиһазлары тәзүдә күнектерү.** **3)Балаларда бер-берсе белән аралашуга теләк булдыру.** *.Уен ситуациясе «Без фабрикада эшлибез».* *Дидактик уен “Өй җиһазлау”* *Дидактик уен “ Парын тап”* *Татар халык уены “Урындык белән уен”*	Шнур-затейник балалар саны буенча ,җиһаз төшерелгән рәсемнәр

Апрель **I атна** **1.1** Төп белем бирү эшчәнлеге	**Тема:** Уйнарга яратабыз. *Сүзлек:* яратам	**1)Яңа сүз кертеп сүзлекне баету** **2)Диалогик сөйләм телен үстерү** **Уен ситуациясе «Уйнарга яратам»** *Аудио (53 нче кисәк)* **Сүзле уен «Яратам».** **Аудиоязманы тыңлау.** *Аудио (54 нче кисәк)* **Аудиоязманы тыңлау, кабатлау.** *Аудио (55 нче кисәк)* **Сүзле уен «Тыңла, күрсәт, кабатла»** *Аудио (56 нчы кисәк)* **Аудиоязманы тыңлау, кушылып җырлау.** *Аудио (57 нче кисәк)* **Дәфтәрдә эш. 17 нче бирем «Я люблю».**	Һәр балага җитәрлек күрсәтмә рәсемнәр: әни, әти, әби, бабай. Аудиоязма 53–57. Эш дәфтәре.
Апрель **I атна** **1.2** (режим вакыты)	**Тема:** Уенчык-лар иленә сәяхәт. *Сүзлек:* лексиканы ныгыту	**1) “Уенчыклар” темасына кагылышлы лексиканы кабатлау** **2)Балаларның хәтер сәләтен үстерү** **3)Татар телендә сөйләшү теләге булдыру**	Курчак, песи, эт, туп, машина, аю, куян. Аудиоязма 50–51.
		Сюжетлы-рольле уен «Уенчыклар кибете». *Аудио (50 нче кисәк)* **Түгәрәк уен «Карусель».** *Аудио (51 нче кисәк)* **Сүзле-хәрәкәтле уен «Карусель».** **Сүзле уен «Кибеткә бардык, бүләк алдык».**	
		Өстәмә материал	Маскалар. «Туган телдә сөйләшәбез» методик комплектына өстәмә (аудио №21–22). К.В. Закирова «На по-
		Театр «Туган көнгә әзерләнәбез» *(битлекләр белән).* **Җыр «Язгы тамчы»** *(тыңлау).*	

			ляне детства» (71 с.) битлекләр.
Үткәрү вакыты	**Тема** **Сүзлек**	**Бурычлар Эш төрләре** **1) “Нәрсә бар соравын аңлап дөрес җавап бирүдә күнектерү** **2)Балаларда бер-берсен тыңлый белүдә күнектерү**	**Җиһазлау**
Апрель **II атна** **2.1** Төп белем бирү эшчәнлеге	**Тема:** Уйный-уйный үсәбез. *Сүзлек:* нәрсә бар?	**Сүзле уен «Нәрсә бар?»** **Сүзле уен «Нәрсә юк»** **Сүзле уен «Нәрсә бар?»** **Дидактик уен «Өстәлдә нәрсә бар?»** **Җырлы-биюле уен «Карусель».** *Аудио (59 нчы кисәк)* **Дәфтәрдә эш. 18 нче бирем «Разложи по порядку».**	Уенчыклар: курчак, песи, эт, туп, машина, аю, куян. Аудиоязма 59. Эш дәфтәре.
Апрель **II атна** **2.2** (режим вакыты)	**Тема:** Курчакның туган көне. *Сүзлек:* лексиканы ныгыту	**1) «Уенчыклар» темасына кагылышлы сүзлекне уеннарда кабатлау** **2)Балаларның хәтер сәләтен үстерү**	Уенчык песи, эт. Яшелчә һәм уенчык муляжлары. Эш дәфтәре. Интерактив такта.
		Уен ситуациясе «Алиягә уенчык бүләк ит!» **Хәрәкәтле уен «Командир».** **Дәфтәрдә эш. 16 нчы бирем: «Подарки ко дню рождения Акбая».**	
		Өстәмә материал	Маскалар, театр атрибутлары. К.В. Закирова «На поляне детства» (70, 239 с.).
		«Туган көн» *(анимацион сюжетны карау, рольләргә бүлеп уйнау).* **Уку Р. Миннуллин «Люблю гостей», Н.Каштан «День рождения Айгуль»**	

II атна 2.3	Тема: Мишикның туган көне» Лексика: Уенчыклар	**Бурычлар:** **1)”Уенчыклар “,”төсләр” темасына кагылышлы сүзләрне уеннарда активлаштыру.** **2) В.В.Воскобовичның үстерешле уеннары “шәмәхә урман “образлары һәм “чудо-соты”,чудо-крестиклар кулланып бүләкләр ясауда (мишикка уенчыклар)күнектерү.** **Үстерешле уен “Мишикның туган көне”(бүләккә уенчыклар ясау,”чудо-соты һәм чудо-крестиклар кулланып)** **Җырлы- биюле уен “Туган көн”** **Уен “Мишик яшәгән урманны бизибез”** **Дидактик уен “бу нинди шар?”**	Шәмәхә урман образы Мишик, Шәмәхә урман , «чудо-крестиклар, Чудо-соты» төрле төстә шарлар
Апрель **III атна** **3.1** Төп белем бирү	*Тема:* Нәрсә бар? *Сүзлек:*	**1)Алда өйрәнелгән лексиканы кабатлау** **2)Балаларда аң сәләтен үстерү.** .	Өстәл, карават, урын-дык. Уенчыклар. Яшелчәләр. Кәрзин. Аудиоязма 60.

эшчәнлеге	лексиканы ныгыту		Серле янчык. Уенчык песи, эт.
		Уен ситуациясе «Кайда нәрсә бар? **Җырлы-биюле уен «Кәрзиндә нәрсә бар** *Аудио (60 нчы кисәк)* **Дидактик уен «Серле янчык».** **Сүзле уен «Кем бар, кем юк?»** **Дәфтәрдә эш. 19 нчы бирем «Что лишнее?»**	Яшелчә һәм уенчык муляжлары. «Гаилә» темасы буенча күрсәтмә рәсемнәр. Эш дәфтәре.
Апрель **III атна** **3.2** (режим вакыты)	**Тема:** Син нәрсә яратасың? *Сүзлек:* лексиканы ныгыту	**1) «Уенчыклар темасына кагылышлы сүзләрне уеннарда кабатлау** **2)диалогик сөйләм теле үстерү** **Ситуатив күнегү «Син нәрсә яратасың?»** **Сүзле уен «Яраткан уенчыгыңны әйт, Акбайдан сорап ал!»** **Татар халык уены «Чүлмәк сатыш».** **Аудиоязманы тыңлау, кушылып җырлау «Яратам».** *(Аудио, 58 нче кисәк)* **Дәфтәрдә эш. 17 нче бирем «Я люблю».**	Һәр балага җитәрлек күрсәтмә рәсемнәр: әни, әти, әби, бабай. Аудиоязма 53–57. Эш дәфтәре.
		Өстәмә материал	К.В. Закирова «На поляне детства» (61 с.).

		Әйлән-бәйлән уен «Түбәтәй», «Башмакчы».	К.В.Закирова «Уй-ный-уйный үсәбез» (169, 171 б.).
Үткәрү вакыты	**Тема** **Сүзлек**	**Бурычлар Эш төрләре** **1)”яшелчәләр” “Уенчыклар” темаларына кагылган лексиканы кабатлау** **2)Балаларның хәтер үстерү**	**Җиһазлау**
Апрель **IV атна** **4.1** Төп белем бирү эшчәнлеге	**Тема:** Бар, юк. *Сүзлек:* бар юк нәрсә бар?	**Дидактик уен «Серле янчык».** **Дидактик уен «Кәрзиндә нәрсә бар?»** **Сүзле уен «Ватык телефон».** **Сүзле уен «Командир».** **Сүзле уен «Кем бар, кем юк».** **Җырлы-биюле уен «Кәрзиндә нәрсә бар?»**	Серле янчык. Уенчык песи, эт. Кәрзин, яшелчә муляжлары һәм уенчыклар. «Гаилә» темасы буенча күрсәтмә рәсемнәр.
Апрель **IV атна** **4.2** (режим вакыты)	**Тема:** Кем нәрсә ярата? *Сүзлек:* лексиканы ныгыту	**1)Алда өйрәнгән лексиканы кабатлау** **2)Татар халык ашларын аера белүдә күнектнрү.** **3)балаларда кунакчыллык тәрбияләү.** **Дидактик уен «Бу нәрсә? Нинди?»** **Татар халык уены «Самовар».** **Анимацион сюжет «Кем нәрсә ярата?»** **Уку Г.Тукай «Бу кайсы вакыт?»**	Һәр балага җитәрлек күрсәтмә рәсемнәр: әни, әти, әби, бабай. Закирова»Балачак аланы»(44-124 б.)

IV атна 4.3	Тема: Без цирк яратабыз Сүзлек: Уйна, аша, Сикер, йөгер,эч	**Бурычлар:** **1)Алда өйрәнгән сүзләрне уеннарда активлаштыру.** **2) В.В.Воскобовичның үстерешле уеннарыннан “Чудо-соты”, “чудо-крестики” кулланып пиктограммалар төзүдә күнектерү.** **3)Татар телендә аралашу теләге булдыру.**	Үстерешле уеннар «чудо-соты», «чудо-крестиклар» Төзү үрнәкләре, Пиктограммалар..
		Уен ситуациясе “Циркка барабыз» (Бияләй театры персонажлары белән). **«Командир» уены.** **Үрнәк рәсемнәрне күрсәтеп аңлатма бирү.** **Үстерешле уеннар ярдәмендә пиктограммалар төзү.** **«Кем нәрсә ярата»әкиятен сәхнәләштерү (бияләй театры).**	
Май **II** **атна** **2.1** Төп белем бирү эшчәнлеге	**Тема:** Сабантуйга әзерләнә-без.	**1) мМилли ашларның атамаларын хәтергә төшерү** **2) “киемнәр темасына кагылган лексиканы кабатлау** **3)Татар телендә аралашу теләге тәрбияләү.** **Сюжетлы-рольле уен «Кибет».** **а) «Киемнәр кибетендә».**	Ашамлык муляжлары: чәкчәк, конфет, сок, ипи, сөт, чәй. Курчак киемнәре. Уенчык песи, эт. Аудиоязма 61–62.
	Сүзлек:		

	мə рəхмəт чəк-чəк конфет сок ипи сөт чəй	**ə) «Ашамлыклар кибетендə».** **б) «Уенчыклар кибете».** **Уен ситуациясе «Сабантуйга бүлəк җыябыз».** *Аудио (61 нче кисəк* **Аудиоязманы тыңлау,кушылып җырлау.***(62нче кисəк)*	

		.	
Май **II** **атна** **2.2** (режим вакыты)	**Тема:** Без театр уйныйбыз. *Сүзлек:* лексиканы ныгыту	**1)Алда өйрәнелгән сүзләрне уеннарда кабатлау** **2) «нинди?» «ничә?»сорауларына урынлы җавап бирүдә күнектерү** **Үстерешле диалог «Мә бүләк», «Нинди? Ничә?»** **Татар халык көенә күмәк бию.** **Хәрәкәтле уен «Кыңгырау».** *(Санау, боерык бирү, ягымлы сүз.)* **Аудиоязма тыңлау, кушылып җырлау. «Матур бакча».**	Битлекләр, ашамлык муляжлары, уенчык-лар. «Уйный-уйный үсәбез» (58 б.).
II атна 2.3	Тема: «Сабан туена әзерләнәбез» сүзлек: бүләк, аю,туп.курча к.куян	**Бурычлар:** **1)Алда өйрәнгән сүзләрне уеннарда кабатлау.** **2)В.В.Воскобовичның үстерешле уеннарыннан игровизор кулланып ике кул белән берьюлы симметрик рәсемнәр ясауда күнектерү.** **3)Милли бәйрәмнәр белән кызыксыну,катнашу теләге булдыру.** **Язмада җыр тыңлау (Аудио 78)** **Сабан туй турында әңгәмә.** **Презентация күрсәтү (сабантуй турында КИМ нар).** **Игровизорда төзү уены.**	.игровизорлар бала саны буенча ,маркерлар, Уенчыклар төшерелгән рәсемнәр

Үткәрү вакыты	**Тема**	**Бурычлар Эш төрләре** **1)Уеннар барышында Боерык фигылләрне кабатлау** **2)боерыкларны аңлап дөрес үтәүдә күнектерү.** **3)Сөйләм әдәбе тәрбияләү.**	**Җиһазлау**
Май **III** **атна** **3.1** Төп белем бирү эшчәнлеге	**Тема:** Күңелле Сабантуй уеннары. *Сүзлек:* йөгер сикер уйна җырла бие	**Анимацион сюжет карау «Сабантуй бәйрәме»** **Сюжетлы-рольле уен «Кибет».** **а) «Киемнәр кибетендә».** **ә) «Ашамлыклар кибетендә».** **б) «Уенчыклар кибете».** **Җырлы-биюле уеннарны кабатлау.**	Уенчыклар, муляжлар, рәсемнәр, төсле туплар. 5–6 яшьлекләр өчен видео-кушымта (анимацион фильмнар дискы).
Май **III**	**Тема:** Биибез дә,	**1)Алда өйрәнелгән җырларны кабатлау** **2)Балаларда күмәк уеннарга кызыксыну уяту**	«Уйный-уйный үсәбез» (66 б.).

атна **3.2** (режим вакыты)	жырлыйбыз да.	**Түгәрәк уен «Матур бакча».** **Жыр «Яратам».** **Татар халык уены «Яз, балалар, яңгыр». Татар халык биюе «Әпипә».**	
	Сүзлек: лексиканы ныгыту	**Өстәмә материал**	Театр атрибутлары, маскалар. К.В. Закирова «Бала-чак аланы» (527 б.). К.В. Закирова «На поляне детства» (237 с.). Анимацион сюжет (55 тема).
		Мультфильм «Төлке белән Каз» *(сәхнәләштерү).* **Анимацион сюжет карау «Сабантуй бәйрәме».**	
Май **IV** **атна** **4.1** Төп белем бирү эшчәнлеге	**Тема:** Сабантуй бәйрәме. *Сүзлек:* лексиканы ныгыту.	**«Сабантуй» жыры.** *(Балалар, «Сабантуй» җырын җырлап, мәйданда бәйрәмне башлыйлар. Уеннарны тәрбияче оештыра һәм командаларын татарча бирә: «Йөгер», «Сикер», «Уйна», «Җырла», «Бие».)* **Уеннар:** 1. «Капчык киеп сикерү». 2. «Агач кашыкка йомырка салып йөгерү». 3. «Ат чабышы». 4. «Чүлмәк вату». **Күмәк бию.**	Сабантуй уеннары өчен атрибутлар. Аудиоязма 63.
Май **IV**	**Тема:** Бездә	**1)Татар халкының милли бәйрәмнәре белән кызыксыну тәрбияләү**	Сабантуй бәйрәменә атрибутлар.

атна **4.2** (режим вакыты)	Сабантуй. *Сүзлек:* лексиканы ныгыту	**2)уеннарда актив катнашуда күнектерү**	
		Сүзле уен «Бүләкләр җыябыз». *(Нәрсә? Нинди? Ничә?)* **Хәрәкәтле уеннар «Ат чабышы», «Капчык киеп йөгерү», «Чүлмәк вату», «Чиләк белән су ташу»...** **Мультфильм «Сабантуй».**	
		Өстәмә материал	К.В. Закирова «На поляне детства» (237–238 с.). Маскалар.
		«Сабантуй бәйрәме котлы булсын!» *(Милли киемнәрдәге балалар башка төркем балаларын, ата-аналарын котлыйлар.)* **Уку Ш.Галиев «Батыр Сабантуя», Р.Корбан «Сабантуй**	

3.6. Белем бирү эшчәнлеге челтәре. *(Таблица №9.)*

№	Атна көннәре	Төркемнәр	Эшчәнлекләр вакыты
1.	Дүшәмбе	Зурлар төркеме Уртанчылар төркеме	9.00-9.25 Режим барышында
2.	Сишәмбе	Уртанчылар төркеме	Режим барышында
		Мәктәпкә әзерлек төркеме	9.40-10.10
3.	Чәршәмбе	Зурлар төркеме	Режим барышында
		Уртанчылар төркеме	Режим барышында
4.	Пәнҗешәмбе	Мәктәпкә әзерлек төркеме	9.40-10.10
5.	Җомга	зурлар төркеме	9.00-9.25
		Мәктәпкә әзерлек төркеме”	Режим барышында

Тәрбияченең эш көне бүленеше.*(Таблица №10.)*

Атна көннәре	Балалар белән эш	Педагоглар белән эш	Әти-әниләр белән эш	Методик эш
Дүшәмбе	9.00-10.40 шөгылләр 10.40-11.00 индивидуаль Эш 11.00-11.30 Тәрбиячеләр белән эш	11.00-11.30 методист белән эш 11.30-12.00 музыкант белән эш		12.30-13.00 методик һәм матур әдәбият белән танышу
Сишәмбе	9.00-11.00 шөгыльләр	11.00-11.30 методист белән эш	Эш вакыты барышында	12.30-13.00 методик һәм

	10.35-11.00 индивидуаль эш	11.30-12.00 музыкант белән эш		матур әдәбият белән эш
Чәршәмбе	9.00-10.30 шөгыльләр 10.35-11.00 индивидуаль эш	11.00-11.30 методист белән эш 11.30-12.00 Тәрбиячеләр һәм музыкант белән эш	8.50-9.00	12.30-13.00 методик һәм матур әдәбият белән танышу
Пәнҗешәмбе	9.00-10.40 шөгыльләр 10.40-11.00 индивидуаль эш	11.00-11.30 методист белән эш 11.30-12.00 музыкант белән эш		12.30-13.00 методик һәм матур әдәбият белән эш
Җомга	9.00-10.35 шөгыльләр 10.35-11.00 индивидуаль эш	11.00-11.30 методист белән эш 11.30-12.00 музыкант белән эш	8.50-9.00	12.30-13.00 методик һәм матур әдәбият белән эш

3.7. Программаны тормышка ашыруда төрле технологияләр, формалар, алымнар һәм чаралар

Мәктәпкәчә тәрбия һәм белем бирү учреждениеләре өчен Федераль дәүләт укыту стандартлары таләпләренә җавап бирә алырдай укыту-методик комплектлары булдырылды. Балалар бакчалары андагы балаларны татар теленә өйрәтү, аларның сөйләм телен үстерү өчен заман таләпләренә җавап бирерлек итеп төзелгән эзлекле, максатчан методик әсбаплар белән тәэмин ителделәр.

Татар телен өйрәтүдә кулланыла торган чаралар.

1. Эшчәнлек эшкәртмәләре, диагностик материаллар.

2. Тавышлы күрсәтмәлелек (һәр проект өчен аудиоязмалар, анимацион сюжетлар, мультфильмнар).
3. Картиналы һәм картиналы-дидактик күрсәтмәлелек (таратма һәм күрсәтмә рәсемнәр, җырлы-биюле уеннар, театр эшчәнлеге өчен материаллар.
4. Символик, график күрсәтмәлелек (пиктограммалар).
5. Күләмле күрсәтмәлелек (макетлар, муляжлар, уенчыклар)
6. Интерактив уеннар.
7. Эш дәфтәрләре.

Эш төрләре һәм формалары.

Программа бурычларын үтәүдә эш формаларының, практик гамәли алымнарның, чараларның әһәмияте зур. Төп эш төрләре булып түбәндәгеләр тора:

1. Предметлар белән эш: тасвирлау, уенчык белән диалог төзү, уен һәм әкиятләрдә катнашу.
2. Рәсемнәр белән эш: тасвирлау, үстерешле диалог.
3. Сюжетлы-рольле уеннар.
4. Әйлән-бәйлән, җырлы-биюле уеннар өйрәнү (аудиоязмага таянып).
5. Театральләштерү, сәхнәләштерү (бармак театры, битлекләр, костюмнар, театр күрсәтү (әти-әниләргә, башка төркем балаларына).
6. Хәрәкәтле уеннар: туп белән уеннар, “Командир” уены, әйлән-бәйлән уен, зарядка уеннары.
7. Иҗади һәм ситуатив уеннар: рольле уеннар, интервью, ситуатив күнегүләр.
8. Ситуатив, логик күнегүләрне ишетеп, аңлап эшләү.
9. Үстерелешле диалоглар (зурлар һәм яшьтәшләре белән үзара аралашу).
10. Аудиоязмалар тыңлау, кушылып әйтү, җырлау, кабатлау, ишеткән сүзне рәсемдә табып күрсәтү.
11. Анимацион сюжетлар, мультфильмнар карау.
12. Интерактив уеннар.

Аудиоязмалар

Аудиоязмалар яңа сүз өйрәтү, сөйләм үрнәкләре үзләштерү, уеннар, кыска җырлар өйрәтү, өстәл театры күрсәтү вакытларында куллану өчен кулай. Аларны һәр эшчәнлектә куллану мөһим түгел.

Яңа сүзләр өйрәтү технологиясе

Балаларны татар телендә сөйләшергә һәм аралашырга өйрәтү билгеле бер күләмдәге сүз байлыгы булдырудан башлана. Яңа сүзләр үзләштерү процессында махсус сайлап

алынган күнегүләр төп чара булып тора. Юнәлеше һәм характеры ягыннан лексик күнегүләрне икегә бүлеп карыйлар: әзерлек күнегүләре һәм сөйләм күнегүләре. *Әзерлек күнегүләре* балаларны яңа сүзләрне файдаланып сөйләргә әзерли. Бу күнегүләр лексик берәмлекләрне хәтердә калдырырга ярдәм итәләр. *Сөйләм күнегүләре* лексик күнегүләрнең бер төре буларак, үзләштерелгән лексик берәмлекләр җирлегендә ситуацияләргә бәйле сөйләм эшчәнлеген барлыкка китерәләр. Яңа сүз өйрәтү төп методик алымнарның берсе булып тора:

-яңа сүз тәрбияче тарафыннан ачык, төгәл итеп күрсәтмә рәсем ярдәмендә әйтелә;-аудиоязмадан тыңлатыла, кабатлатыла;

-ишеткән сүзне бала рәсемннән табып күрсәтә һәм әйтә;

-сүзләр тизрәк истә калсын өчен сүз кат-кат әйттерелә, аңлашылмаган очракта, аның русча тәрҗемәсе бирелә;

-төрле эш формаларында (пышылдап, күмәкләп, төркемнәргә бүленеп, хәрәкәтләнеп әйтеп) өйрәтелә;

-уеннар кулланып (“Ватык телефон”, “Кайтаваз”...) ныгытыла;

-яңа сүз, таныш булган сүзләр белән грамматик конструкцияләрдә ныгытыла, мәсәлән: зур туп, чиста туп;

-аралашуда кулланыла (бала өйрәнгән яңа сүзләрне, конструкцияләрне бары аралашуда аңлап куллана);

-бала теге яки бу сүзне аның төгәл мәгънәсен аңлап үзләштереп калсын өчен телдән инкарь итү яисә раслау күнегүләре үткәрергә мөмкин;

-өйрәнелгән сүзләрне хәтердә калдыру максатыннан төрле уеннар оештырырга була: “Исемен әйтсәң бирәм”, “Мин күрсәтәм, син әйт”, “Сорап ал”, “Серле кәрзин” һ.б.

Баланың сөйләмен оештыру өчен исемнең алмашлык (мин, син, бу), сан (1 дән 10 га), сыйфат (тәм, күләм, төс, эчке сыйфатлар) һәм фигыль белән бәйләү грамматик конструкцияләре кулланыла. Фигыль белән таныштыру боерык фигыльләрдән башлана (бар, сикер, аша һ.б.). Уртанчылар төркемендә балаларга боерык фигыльләрне аңлап үтәүләрен таләп ителә. Зурлар төркемендә балалар кайбер боерыкларны үзләре бирә (сикер, аша, уйна) һәм аңлап үтиләр. Мәктәпкә әзерлек төркемнәрендә балалар үзлектән Нишли? Син нишлисең? сорауларын бирәләр һәм аңлап җавап кайтаралар.

Диалогик сөйләм

Программаның төп асылы булып аралашуга чыгу тора. Аралашуга чыгу өчен диалогик сөйләмнең әһәмияте бик зур. Диалогик сөйләмгә өйрәткәндә гадидән катлаулыга дигән дидактик принципка таянып эшләү кулай. Диалогик сөйләмдә иң отышлы алым – сорау-җавап рәвешендә (сорау-информация алу берәмлеге) һәм теләк белдерә торган: теләк,

үтенү, тәкъдим итү, ризасызлык төсмере булырга мөмкин. Еш кына сораудан соң, әңгәмәдәшнең җавап репликасы килә, раслау яисә инкарь рәвешендә булырга мөмкин.Реплика-җавап сорау рәвешендә дә булырга мөмкин: *Нинди эти?* Бу вакытта әңгәмәдәшнең җавабы тулы да, ким дә булырга мөмкин: *Матур эти;* яисә: *Матур.*

Мәктәпкәчә яшьтәге балаларга ситуатив - тематик принцип нигезендә, диалогик сөйләмне үстерү буенча түбәндәге типтагы күнегүләр тәкъдим итәргә мөмкин:

- уен ситуацияләрендә катнашу;
- тәкъдим ителгән үрнәк буенча кечкенә диалоглар төзү;
- тематик диалоглар төзү;
- сәхнәләштерүдә катнашу;
- рольләргә бүлеп сөйләү.

Диалоглар белән эшләү коммуникатив юнәлештә алып барылырга тиеш. Тәрбияче аларның балалар сөйләменә кирәкле формаларын эшләргә һәм төрле шартларда куллану мөмкинлеген исәпкә алырга тиеш. Тәрбияче, сөйләмгә эмоциональ бизәлеш өстәү өчен, төрле формаларны кулланырга; эш эчтәлегенә туры килә торган интонация, ишарәләр, мимикалардан файдаланырга һ.б. өйрәтергә тиеш. Шул ук вакытта, диалогны сорау бирү һәм аңа җавап алу дип кенә уйларга ярамый. Балаларны диалогик сөйләмгә хас булган башка (сорау һәм җаваплардан тыш) ситуацияләр, репликалар, көндәлек аралашу формаларына да өйрәтергә кирәк.

Аралашуга чыгу өчен нәтиҗәле чаралар булып аудиоязмалар, эш дәфтәрләре, анимацион сюжетлар тора.

Эш дәфтәрләре

Эш дәфтәрләре эшчәнлектә өйрәнелгән материалны ныгытуны күздә тотып төзелгән. Дәфтәрләр белән эшләгәндә балалар кабатлыйлар, бер-берсенә сораулар бирәләр, тәрбияче белән аралашалар. Балалар үзләренең эш дәфтәрләрен өйгә алып кайтып өйрәнелгән материалны кабатлый алалар. Бу дәфтәрләр белән әти-әниләр дә, төркем тәрбиячеләре дә эшли ала, чөнки биремнәр рус телендә язылган. Дәфтәрдәге эшнең нәтиҗәсе уртанчылар төркемендә сүзне ишетеп, аңлап, предметларны табып, парлаштырып, чагыштырып, аларның сыйфатын, санын билгеләүгә китерсә, зурлар төркемендә балаларны үзара аралашуга этәрә һәм бу мәктәпкә әзерлек төркемнәрендә дәвам итә. Иң катлаулы биремнәр мәктәпкә әзерлек төркеме өчен төзелгән. Бу төркемдә хәрәкәтне белдерүче сүзләр, яки фигыльләр күп кулланыла. Балаларны ситуацияләргә куеп, сораулар биреп диалогка этәрәбез. Берүк вакытта, фигыльләр боерык формада (утыр, уйна һ.б.), 2-нче зат алмашлыгына тәңгәл формада (яки утыра, укый, шуа, ашый һ.б.), һәм дә инде үзе турында 1-нче зат алмашлыгын кулланып өйрәтелә (уйныйм, утырам, барам, эчәм һ.б.). Балалар бер-берсенә, өлкәннәргә

сораулар бирергә өйрәнәләр: бу нәрсә, нишли, син нишлисең, нәрсә кирәк, нинди һ.б. Җөмләләр төзү баланың уйлавын таләп итә, чөнки алар 3-4 сүздән торалар. Мәсәлән: Аю караватта йоклый. Куян чана шуа. Песи бит юа һ.б.. Мәктәпкә әзерлек төркемендә өченче бирем җыр формасында бирелә.Бу биремнәрне интерактив такта һәм экраннарда эшләп була.

Анимацион сюжетлар

Анимацион сюжетлар балаларның белгән сүз байлыгына, яшь үзенчәлекләрен исәпкә алып төзелгән. Сюжетны караганнан соң, балалар белән әңгәмәләр үткәрелә, алда өйрәнелгән уен ситуацияләрен кабатларга тәкъдим ителә.

Методик әсбаплар.

№	Атамасы	Саны
1.	Закирова К.В. Балачак аланы: балалар бакчасы тәрбиячеләре һәм эти-әниләр өчен хрестоматия	2 данә
2.	Закирова К.В. На поляне детства: хрестоматия для воспитателей дошкольных образовательных учреждений и родителей	2 данә
6.	Шаехова Р.К. Раз - словечко, два – словечко...: занимательное обучение татарскому языку	1 данә
7.	Шаехова Р.К. Региональная программа дошкольного образования	1 данә
8.	Зарипова З.М. и др. Аудиокомплект к методическому пособию для детей 5-6 лет “Уйный – уйный үсәбез”. Шөгыль эшкәртмәләре буенча аудиоязмалар – 67 трэк	1 данә
9.	Хәзрәтова Ф.В., Шәрәфетдинова З.Г., Хәбибуллина И.Җ. “Туган телдә сөйләшәбез.Балалар бакчасында татар телендә тәрбия һәм белем бирү (беренче кече яшьтәгеләр төркеме): тәрбиячеләр өчен методик кулланма	2 данә
10.	Закирова К.В., Мортазина Л.М. Балачак – уйнап-көлеп үсәр чак: балалар бакчасында уеннар.	5 данә
11.	Хәзрәтова Ф.В., Шәрәфетдинова З.Г., Хәбибуллина И.Җ. “Туган телдә сөйләшәбез. Балалар бакчасында татар телендә тәрбия һәм белем бирү (беренче кече яшьтәгеләр төркеме) методик кулланма өчен аудио-кушымта	2 данә
12.	Хәзрәтова Ф.В., Шәрәфетдинова З.Г., Хәбибуллина И.Җ. “Туган телдә сөйләшәбез. Балалар бакчасында татар телендә тәрбия һәм белем бирү (икенче кече яшьтәгеләр төркеме) методик кулланма өчен аудио-кушымта	2 данә

13.	Зарипова З.М., Кидрячева Р.Г., Шарипова Л.А.и др. Говорим по-татарски: рабочая тетрадь для детей 5-6 лет, изучающих татарский язык с комплектом наклеек. Балаларга мөстәкыйль рәвештә, яисә тәрбиячеләр яки әти-әниләр белән эшләү өчен 20 бирем	1данә
14.	“Танцы народов Поволжья” аудиодиск	1 данә
15.	Аудио-китап “Татар әкиятләре” мәктәпкәчә яшьтәге балалар өчен	2 данә.
16.	З.Г.Ибраһимова. Шома бас: мәктәпкәчә яшьтәге балаларга татар бию хәрәкәтләре өйрәтү буенча аудио-кушымталы методик кулланма	2 данә
17.	Татар телендә мультфильмнар. № 1	3 данә
18.	Татар телендә мультфильмнар. № 2	2 данә
19.	Татар телендә мультфильмнар. № 3	3 данә
20.	Татар телендә мультфильмнар. № 4	3 данә
21.	Татар телендә мультфильмнар. № 5	1 данә
22.	Луиза Батыр-Булгари. Музыкальные сказки на татарском языке. Болтливая утка.	1 данә
23.	Луиза Батыр-Булгари. Африка хикмәтләре.	2 данә
24.	Луиза Батыр-Булгари. Бииләр итек-читекләр.	2 данә

Бәйрәмнәр һәм күңел ачу чаралары

Балалар бакчасында ел дәвамында төрле бәйрәмнәр, кичәләр, язучыларның туган көннәре, татар халкының милли бәйрәмнәре уздырыла. Болар “Сөмбелә”, “Нардуган”, “Нәүрүз”, “Карга боткасы”, “Сабантуй”; Г.Тукай, М.Җәлил, А.Алиш һәм башка язучыларның туган көннәре һ.б. бәйрәмнәр. Балаларда матурлыкны тоя, күрә белү сәләтен үстерүдә, туган якны ярату, халкыбызның гореф-гадәтләренә, йолаларына, милли бәйрәмнәренә ихтирам тәрбияләүдә халык педагогикасы чараларының йогынтысы зур. Тик балаларны халык авыз иҗаты белән таныштырганда тәрбияче яисә әти-әни аны матур, тәэсирле итеп укырга яисә сөйләргә тиеш**.** Болардан тыш халык авыз иҗаты җәүһәрләре - әкиятләр, мәкаль-әйтемнәр, сынамышлар, табышмаклар,балалар уеннары, фольклор әсәрләрен куллану зур әһәмияткә ия. Бәйрәмнәр – халыкны милләт итеп берләштерә торган чараларның берсе. Шул фикерне истә тотып, шушы юнәлештә бәйрәмнәр үткәрү матур традициягә әйләнде. Һәр бәйрәм ахырында төрле милли ризыклар белән чәй эчү оештырыла. Мондый чаралардан балалар да, олылар да бик канәгать кала, шуңа алар һәр кичәне, бәйрәмне көтеп ала, үзләре дә бик теләп катнаша.

(Таблица №11.)

№	Бәйрәмнең исеме	Үткәрү вакыты
1.	“1 нче сентябрь – белем көне”.	Сентябрь.
2.	“Әнием – матурым”. Әниләр көненә багышланган бәйрәм.	Ноябрь.
3.	“Туган телем – бөек анам теле.” Халыкара телләр көненә багышланган бәйрәм. “Муса Җәлилнең туган көненә”(иҗади кичә)	Февраль.
4.	“Нәүрүз мөбарәк булсын!” Татар халкының милли бәйрәме.	Март.
5.	“Көлке көлә килә”.	Апрель.
6.	“Без – Тукай оныклары”. Татар халкының бөек шагыйре Габдулла Тукайның туган көненә.	Апрель.
7.	Без – бәхетле балалар!” Балаларны яклау көненә багышланган бәйрәм.	Июнь.
7.	“Сабан туе - хезмәт туе”. Татар халкының милли бәйрәме.	Июнь.
8.	“Мин яратам сине, Татарстан!” Республика (шәһәр) көненә багышланган бәйрәм.	Август.

3.8.Норматив документларның һәм методик кулланмаларның исемлеге

1. Конвенция о правах ребенка. Принята резолюцией 44/25 Генеральной Ассамблеи от 20 ноября 1989 года.─ ООН 1990.

2 .Федеральный закон от 29 декабря 2012 г. № 273-ФЗ (ред. от 31.12.2014, с изм. От 02.05.2015) «Об образовании в Российской Федерации» [Электронный ресурс] // Официальныйинтернет-портал правовой информации: ─ Режим доступа: pravo.gov.ru..

3. Федеральный закон 24 июля 1998 г. № 124-ФЗ «Об основных гарантиях прав ребенка в Российской Федерации».

4. Распоряжение Правительства Российской Федерации от 4 сентября 2014 г. № 1726-р о Концепции дополнительного образования детей.

5. Распоряжение Правительства Российской Федерации от 29 мая 2015 г. № 996-р о Стратегии развития воспитания до 2025 г.[Электронный ресурс].─ Режим доступа:http://government.ru/docs/18312/.

6. Постановление Главного государственного санитарного врача Российской Федерации от 19 декабря 2013 г. № 68 «Об утверждении СанПиН 2.4.1.3147-13 «Санитарно-эпидемиологические требования к дошкольным группам, размещенным в жилых помещениях жилищного фонда».
7. Постановление Главного государственного санитарного врача Российской Федерации от 15 мая 2013 г. № 26 «Об утверждении СанПиН 2.4.1.3049-13 «Санитарно-эпидемиологические требования к устройству, содержанию и организации режима работы дошкольных образовательных организаций» // Российская газета. – 2013. – 19.07(№ 157).
8. Постановление Главного государственного санитарного врача Российской Федерации от 3 июня 2003 г. № 118 (ред. от 03.09.2010) «О введении в действие санитарно-эпидемиологических правил и нормативов СанПиН 2.2.2/2.4.1340-03» (вместе с «СанПиН 2.2.2/2.4.1340-03. 2.2.2. Гигиена труда, технологические процессы, сырье, материалы, оборудование, рабочий инструмент. 2.4. Гигиена детей и подростков. Гигиенические требования к персональным электронно-вычислительным машинам и организации работы. Санитарно-эпидемиологические правила и нормативы», утв. Главным государственным санитарным врачом Российской Федерации 30 мая 2003 г.) (Зарегистрировано в Минюсте России 10 июня 2003 г., регистрационный № 4673)
9. Приказ Министерства образования и науки Российской Федерации от17 октября 2013г. № 1155 «Об утверждении федерального государственного образовательного стандарта дошкольного образования» (зарегистрирован Минюстом России 14 ноября 2013г., регистрационный № 30384).
10. Приказ Министерства образования и науки Российской Федерации от 6 октября 2009 г. № 373 (ред. от 29.12.2014) «Об утверждении и введении в действие федерального государственного образовательного стандарта начального общего образования» (зарегистрирован Минюстом России 22 декабря 2009 г., регистрационный № 15785).
11. Приказ Министерства образования и науки Российской Федерации от 17 декабря 2010 г. № 1897 (ред. от 29.12.2014) «Об утверждении федерального государственного образовательного стандарта основного общего образования» (зарегистрирован Минюстом России 1 февраля 2011 г., регистрационный № 19644).
12. Приказ Министерства образования и науки Российской Федерации от 17 мая 2012 г. № 413 (ред. от 29.12.2014) «Об утверждении федерального государственного образовательного стандарта среднего общего образования» (зарегистрирован Минюстом России 7 июня 2012 г.,регистрационный № 24480).
13. Приказ Минздравсоцразвития России от 26 августа 2010 г. № 761н (ред. от 31.05.2011) «Об утверждении Единого квалификационного справочника должностей руководителей,

специалистов и служащих, раздел «Квалификационные характеристики должностей работников образования» (Зарегистрирован в Минюсте России 6 октября 2010 г. № 18638)
14. Письмо Минобрнауки России «Комментарии к ФГОС ДО» от 28 февраля 2014 г. № 08-249 // Вестник образования.– 2014. – Апрель. – № 7.
15. Письмо Минобрнауки России от 31 июля 2014 г. № 08-1002 «О направлении методических рекомендаций» (Методические рекомендации по реализации полномочий субъектов Российской Федерации по финансовому обеспечению реализации прав граждан на получение общедоступного и бесплатного дошкольного образования).

3.9.Файдаланылган әдәбият

Борһанова Р. А., Юсупов Ф. Ф. Балалар бакчасында татар теле өйрәтү программасы. Татарстан Республикасы Мәгариф министрлыгы тарафыннан расланган. – Казан: РИЦ «Школа», 2004.

Иванова Л. Ф. Программа обучения английскому языку в дошкольном образовательном учреждении Республики Татарстан "First Steps in English". – Казань, 2011.

Гальперин П. Я. "Основы теории поэтапного формирования умственных действий и концепции порождения речи". - Москва, 1989.

Пассов Е. И. "Основы коммуникативной методики обучения иноязычному общению". - Москва, 1989.

Шаехова Р. К"Раз словечко, два словечко"

Шаехова Р. К. "Авазларны уйнатып"

Зарипова З. М., Исаева Р. С., Кидрячева Р. Г. "Балалар бакчасында рус балаларына татар теле өйрәтү". – Казан, 2013.

Закирова К.В., Кадырова Р. Балалар бакчасында әдәп-әхлак тәрбиясе: методик әсбап өчен аудио-кушымта. – Компания "АКСУ", 2013.

Зарипова З.М. Туган телдә сөйләшәбез: 5-7 яшьлек балаларны туган телдә сөйләшергә өйрәтү буенча методик ярдәмлек. – Казан: ФОЛИАНТ, 2012.-304 б.

Зарипова З.М. Татарча сөйләшәбез (6-7 яшьлек балаларга татар теле өйрәтү): методик кулланма. – Казан: Татар. кит. нәшр., 2012.-72 б.

Закирова К.В. Балачак аланы: балалар бакчасы тәрбиячеләре һәм әти-әниләр өчен хрестоматия. – Казан: РИЦ, 2011.-560 б.

Закирова К.В. Балалар бакчасында әдәп-әхлак тәрбиясе: методик кулланма. – Казан: Беренче полиграфия компаниясе, 2013.-424 б.

Закирова К.В., Мортазина Л.Р. Балачак – уйнап-көлеп үсәр чак: балалар бакчасында уеннар: балалар бакчасы тәрбиячеләре һәм физкультура инструкторлары өчен методик кулланма. – Казан: Редакционно-издательский центр, 2012.-192 б.

Зарипова З.М., Исаева Р.С. Үстерешле уеннар: методик кулланма. – Казан: Беренче полиграфия компаниясе, 2013.-128 б.

Закирова К.В., Мортазина Л.Р. Әй уйныйбыз, уйныйбыз ...: Балалар бакчасында хәрәкәтле уеннар: балалар бакчасы тәрбиячеләре һәм физкультура инструкторлары өчен методик кулланма. – Казан: Беренче полиграфия компаниясе, 2013.-224 б.

Гарәфиева Г.З. Сөмбеләне кем беләʔ/ Балалар бакчалары тәрбиячеләре һәм музыка җитәкчеләре өчен методик ярдәмлек. – Казан: Татарстан Республикасы "Хәтер" нәшрияты (ТаРИХ), 2003.-191 б.

Исаева Р.С. Методическое пособие для воспитателей (по обучению детей татарскому языку), групповых воспитателей

"200 игр" II часть по проекту «Растём играя» - 34 стр.

Исаева Р.С. Методическое пособие для воспитателей (по обучению детей татарскому языку), групповых воспитателей

"200 игр" III часть по проекту «Мы уже большие» - 36 стр.